

Akademia Sztuk Pięknych im. Jana Matejki w Krakowie
Wydział Konserwacji i Restauracji Dzieł Sztuki

PRACE MAGISTERSKIE

2017/2018

TOM VI



Akademia Sztuk Pięknych
im. Jana Matejki w Krakowie
1818

Wydział Konserwacji i Restauracji Dzieł Sztuki
Akademii Sztuk Pięknych im. Jana Matejki
w Krakowie

PRACE MAGISTERSKIE
MASTER THESES
2017/2018

TOM VI

Wydawnictwo Akademii Sztuk Pięknych im. Jana Matejki w Krakowie

© Copyright by Akademia Sztuk Pięknych im. Jana Matejki w Krakowie, Kraków 2019

Redaktor serii wydawniczej: *dr hab. Małgorzata Nowalińska*

Komitet Redakcyjny: *prof. Grażyna Korpál*

prof. Edward Kosakowski

prof. Ireneusz Pluska

dr hab. Marta Lempart-Geratowska

dr hab. Jarosław Adamowicz

dr Dorota Bialek-Kostecka

dr Aleksandra Hola

dr Roman Jacek Kieferling

dr hab. Anna Sękowska

Tłumaczenia: *AFB Tłumaczenia*

Korekta językowa: *Weronika Sobita*

Korekta: *Barbara Sikora*

Propozycja okładki: *Janusz Gawłowski*

Komputerowe opracowanie materiału fotograficznego: *Jacek Szymański*

Printed in Poland

Wydawnictwo Akademii Sztuk Pięknych im. Jana Matejki w Krakowie

wydawnictwo@asp.krakow.pl

Skład i łamanie: *Jacek Szymański*

Druk i oprawa: *Drukarnia Pasaż sp. z o.o., ul. Rydlówka 24, 30-363 Kraków*

ISBN 978-83-66054-75-2

Spis treści
Table of Contents

Katedra Konserwacji i Restauracji Malowideł Ściennych
Department of Conservation and Restoration of Mural Paintings

Pracownia Przenoszenia i Rozwarstwiania Malowideł Ściennych
Mural Paintings' Transfer Studio

MARTYNA KRAWCZYK 13

Malowidła ściennie przeniesione z pałacu Sarny w Ścinawce Górnej.

Ocena zabiegu – akcji ratunkowej w kontekście zawilgocenia tynku

Murals transferred from the Sarny Palace in Ścinawka Górna.

Evaluation of the procedure – rescue operation in the context of plaster moisture 14

Pracownia Dokumentacji Konserwatorskiej Malarstwa i Rzeźby

ALICJA SAWONIUK 19

Rekonstrukcja fragmentu barokowego malowidła ściennego autorstwa

Franciszka Ecksteina z południowego spływu sklepiennego prezbiterium

pojezuickiego kościoła pw. św. Piotra i Pawła we Lwowie.

Problemy ikonograficzne i technologiczne rekonstrukcji

Reconstruction of the fragment of a baroque mural by Franciszek Eckstein

from the southern part of the presbytery ceiling of the Jesuit Church dedicated

to Sts. Peter and Paul in Lviv. Iconographic and technological

issues of reconstruction

20

Katedra Konserwacji i Restauracji Malowideł Sztalugowych Department of Conservation and Restoration of Easel Paintings

Pracownia Konserwacji i Restauracji Malowideł na Drewnie Panel Paintings' Conservation and Restoration Studio

PATRYCJA KUCHARZYK 25

Badania i konserwacja obrazu *Sacra Conversazione* ze św. Mikołajem
 i św. Stanisławem pochodzącego z gotyckiego kościoła

pw. św. Michała Archanioła w Łękawicy koło Żywca

Research and conservation of the painting *Sacra Conversazione*

with St. Nicholas and St. Stanislaus from the Gothic Church

of St. Michael the Archangel in Łękawica near Żywiec

26

KATARZYNA SKUBAŁA 31

Konserwacja i restauracja prawego skrzydła tryptyku *Świętej Trójcy*

– *Tron Łaski* z kościoła parafialnego pw. św. Małgorzaty w Dębnie,

pow. Brzeski, w oparciu o szczegółowe badania technologiczne

Conservation and restoration of the right wing of triptych *Holy Trinity*

– *the Throne of Grace* from the parish church of St. Margaret in Dębno

(district Brzesko) based on detailed technological research

32

SONIA MILEWSKA 37

Drugie życie dzieła sztuki. Projektowanie konserwatorskie w kontekście
 sztuki współczesnej na przykładzie restauracji Senstera (ok. 1970)

– interaktywnej rzeźby cybernetycznej Edwarda Ihnatowicza

The second life of a work of art. Conservation design in the context

of contemporary art on the example of a restoration of the Senster (ca. 1970)

– an interactive cybernetic sculpture by Edward Ihnatowicz

38

Pracownia Konserwacji i Restauracji Malowideł na Płótnie Canvas Paintings' Conservation and Restoration Studio

MAGDALENA BOROWSKA 43

Obraz sztalugowy na płótnie *Matka Boża z Dzieciątkiem* ze zbiorów

Muzeum Katolickiego Uniwersytetu Lubelskiego Jana Pawła II.

Rozpoznanie nawarstwień oraz konserwacja techniczna i estetyczna

Easel painting on canvas *Madonna with the Child* from the Collection

of the Museum of the John Paul II Catholic University of Lublin.

Identification of overpaints as well as technical and aesthetic conservation

44

DOMINIKA CIEPIELEWSKA	51
Konserwacja wraz z rekonstrukcją utracanych fragmentów XIX-wiecznego malowidła na podobrazii płóciennym. Próba rozpoznania historii, wskazania autora bądź warsztatu w oparciu o badania stylistyczne i fizyko-chemiczne Conservation and reconstruction of the missing fragments of the 19 th century painting on canvas. An attempt to study the history, indicate the author or workshop based on stylistic and physicochemical research	52
BARBARA KRZAKLEWSKA-FRISO	57
Konserwacja i restauracja sprofanowanego obrazu z przedstawieniem Matki Boskiej z Dzieciątkiem w typie Hodegetrii Krakowskiej z Ilży. Problem rozległych ubytków twarzy postaci oraz tła i ich rekonstrukcja Conservation and restoration of a violated painting of Madonna and Child of the Cracovian Hodegetria type from Ilża. The issue of extensive losses on the figure's face as well as of the background and their reconstruction	58
KATARZYNA SKOWRONEK	65
Konserwacja i aranżacja elementów nastawy ołtarzowej z kaplicy Matki Boskiej Różańcowej w kościele oo. Dominikanów w Krakowie: obrazu <i>Chrystus Bolesniwy</i> , oprawy relikwiarzowej w formie wieńca roślinnego, metalowych aplikacji oraz ramy Conservation and arrangement of retable elements from the Chapel of Our Lady of the Rosary in the Basilica of Holy Trinity of the Dominican Order in Krakow: the painting <i>Man of Sorrows</i> , reliquary frame in the form of a floral wreath, metal applications and a frame	66
GABRIELA SZALAST-DAO QUY	71
Dwustronne malowidło chorągwi procesyjnej ze zbiorów Muzeum Uniwersytetu Jagiellońskiego, datowanej na 2. ćwierć XIX wieku – problemy konserwatorskie i ekspozycyjne Double-sided painting of a processional banner from the collection of the Jagiellonian University Museum, dating back to the second quarter of the 19 th century – conservation and exhibition issues	72
MONIKA SZMIT	77
Konserwacja obrazu <i>Matki Boskiej Częstochowskiej</i> z Hecznarowic. Zagadnienia dotyczące występowania koron władysławowskich oraz dokumentacji warstw nieodsłoniętych The conservation of The Black Madonna of Czestochowa painting	

from Hecznarowice. The issues concerning the occurrence of the Władysław's crowns and the documentation of the unveiled layers	78
--	----

ANDRZEJ ŻYGADŁO 83

Wpływ mydeł olejowych i linoksydu, wypełniających przestrzenie pomiędzy malowidłem a podobrazem, na proces konserwacji dwustronnego obrazu na podobrazu ze stali ocynkowanej z przedstawieniem *Matki Boskiej Szkaplerznej z Góry Karmel* na awersie i *Chrystusa błogosławiącego dzieci* na rewersie, własność parafii pw. św. Fabiana i Sebastiana oraz Matki Boskiej Szkaplerznej z Góry Karmel w Ostrowie koło Przeworska

The impact of oil soaps and linoxides, filling the spaces between the painting and the support, on the process of preserving a double-sided painting on the galvanised steel support with the representation of <i>Our Lady of the Scapular of Mount Carmel</i> on the obverse and <i>The Christ blessing the children</i> on the reverse, owned by parish under the invocation of St Fabian and St Sebastian and Our Lady of the Scapular of Mount Carmel in Ostrów near Przeworsk	84
---	----

Katedra Konserwacji i Restauracji Rzeźby

Department of Conservation and Restoration of Sculpture

Pracownia Konserwacji i Restauracji Rzeźby Kamiennej, Stuku i Ceramiki Conservation and Restoration of Stone Sculpture, Stucco and Ceramics Studio

ANGELIKA GURTAT 93

Problematyka konserwacji i rekonstrukcji ubytków zabytkowej ceramiki fajansowej szklwionej na przykładzie japońskiej kadzielnicy z ok. 1880 roku

The issue of conservation and reconstruction of losses in antique earthenware glazed ceramic as exemplified by a Japan censer from ca. 1880	94
---	----

Pracownia Konserwacji i Restauracji Rzeźby Drewnianej Polichromowanej Conservation and Restoration of Wooden Polychrome Sculpture Studio

KATARZYNA JENERALCZYK-FIOŁEK 99

Zagadnienie aranżacji zabytkowych obiektów gotyckich w nowej przestrzeni na przykładzie rzeźby przedstawiającej św. Annę Samotrzeć z ok. 1410 roku z kościoła pw. Wszystkich Świętych w Kolbuszowej

The issue of antique gothic objects arrangement in new space, as exemplified by the sculpture depicting Saint Anne from ca. 1410 from the All Saints Church in Kolbuszowa	100
---	-----

JERZY MIELCAREK 105

Konserwacja figury św. Floriana ze zbiorów Bazyliki Mariackiej w Krakowie
w kontekście specyfiki zniszczeń rzeźby drewnianej, polichromowanej,
wynikającej z miejsca ekspozycji i przechowywania

Conservation of a figure of Saint Florian from the Kraków Saint Mary's
Basilica Collection in the context of the character of damages of the wooden
polychrome sculpture resultant from the place of exposition and storage 106

WOJCIECH TRYŚŁA 111

Koncepcja konserwacji estetycznej polichromowanej rzeźby drewnianej
w kontekście późniejszych nawarstwień na przykładzie gotyckiej *Piety*
ze zbiorów Muzeum Collegium Maius Uniwersytetu Jagiellońskiego w Krakowie

Aesthetic conservation concept of polychrome wooden sculpture in the context
of later overpaints on the example of Gothic *Pietà* from the collection of
the Jagiellonian University Museum Collegium Maius in Kraków 112

Katedra Technologii i Technik Dzieł Sztuki

Department of Technology and Techniques of Works of Art

TANITA CIESIELSKA 117

Problematyka konserwacji rzeźby alabastrowej na przykładzie *Zwiastowania*
Jana Michałowicza z Muzeum XX. Czartoryskich

The issue of conservation treatment of alabaster sculpture as exemplified
by Jan Michalowicz's *The Annunciation* from the XX Czartoryscy Museum 118

KAMIŁA ZIELIŃSKA 123

Możliwości i ograniczenia wybranych technik analitycznych w identyfikacji
spoiw białkowych w malowidłach ściennych

Possibilities and limitations of selected analytical techniques in
the identification of protein binders in wall paintings 124

Pracownia Technologii i Technik Malarskich Organicznych

Organic Painting Technology and Techniques Studio

MAGDALENA CHODACKA 129

Próba rekonstrukcji technologii i techniki XV-wiecznego weneckiego malarstwa
tablicowego poprzez wykonanie kopii malowidła z przedstawieniem
św. Antoniego Pustelnika

An attempt to reconstruct the technology and technique of the 15th century

Venetian panel painting through creating a copy of the painting presenting St. Anthony the Great	130
--	-----

MONIKA GŁOWACKA	135
------------------------	------------

Rozpoznanie techniki malowania na podłożu jedwabnym poprzez namalowanie kopii dekoracji malarskiej pochodzącej z 1. połowy XIX wieku	
Recognition of a painting technique on a silk surface by painting a copy of a painting decoration from the first half of the 19 th century	136

Pracownia Technologii i Technik Rzeźbiarskich

Sculpture Technology and Techniques Studio

MACIEJ MALCZEWSKI	141
--------------------------	------------

Historyczna technologia wykonywania listew falistych i płomienistych oraz współczesne metody ich rekonstrukcji	
Historical technology of making wavy and ripple mouldings and modern methods of their reconstruction	142

JOANNA SZEGDA	147
----------------------	------------

Badania i konserwacja krzesła z 1. ćwierci XVIII wieku krytego kurdybanem ze zbiorów Muzeum Uniwersytetu Jagiellońskiego Collegium Maius w Krakowie	
Research and conservation of a chair from the first quarter of the 18 th century, covered with cordwain, from the Jagiellonian University Museum collection in Kraków	148

KAMIŁA KORTA	155
---------------------	------------

Konserwacja XVII-wiecznego witrażu św. Jakub ze zbiorów Muzeum Uniwersytetu Jagiellońskiego Collegium Maius w Krakowie. Opracowanie techniki rekonstrukcji przedstawienia	
Conservation of the 17 th -century stained glass of St. James from the collection of the Jagiellonian University Museum Collegium Maius in Kraków.	
Development of a reconstruction technique	156

W kolejnym tomie serii wydawniczej *Prace Magisterskie* zaprezentowano dwadzieścia trzy prace magisterskie przygotowane przez dyplomantów w roku akademickim 2017/2018. Tematyka przedstawionych realizacji była bardzo zróżnicowana – taki bowiem charakter noszą prace magisterskie powstające od wielu lat na krakowskim Wydziale Konserwacji i Restauracji Dzieł Sztuki. Poza pracowitością studentów i zaangażowaniem pedagogów ma na to wpływ także możliwość wyboru, przez dyplomantów, tematów prac magisterskich. Studenci, w zgodzie z własnymi zainteresowaniami – niejednokrotnie bardzo już sprecyzowanymi, przedstawiają obiekt lub temat pracy, któremu chcą poświęcić ostatnie trzy semestry studiów.

W niniejszym tomie nie brakuje więc bardzo rozbudowanych konserwacji obrazów sztalugowych na drewnie, płótnie oraz blasze, rzeźby drewnianej i kamiennej a także dalekowschodniej ceramiki. Ponownie powraca temat związany z konserwacją malowideł ściennych pochodzących z pojezuickiego kościoła pw. św. Piotra i Pawła we Lwowie.

Na uwagę zasługuje praca magisterska Maciej Malczewskiego poświęcona historycznej technologii wykonywania listew falistych i płomienistych oraz współczesnym metodom ich rekonstrukcji – owocem pracy, profesjonalna maszyna do ręcznego wytwarzania wspomnianych listew.

Warto odnotować również pracę magisterską Soni Milewskiej poświęconą restauracji *Senstera* – interaktywnej rzeźby cybernetycznej Edwarda Ihnatowicza.



Zamek Sarny, trzecia kondygnacja, pomieszczenie środkowe w trakcie wschodnim (sala nr 2). Widok na ścianę południową w trakcie zdejmowania malowanego fryzu. Fot. I. Widlińska

The Sarny Palace, 3rd level, middle unit in the eastern bay. View of the south wall in the course of removing the painted frieze. Photo by: I. Widlińska

MARTYNA KRAWCZYK

Malowidła ścienne przeniesione z pałacu Sarny w Ścinawce Górnej. Ocena zabiegu – akcji ratunkowej w kontekście zawilgocenia tynku

Promotor: prof. Edward Kosakowski

Przedmiotem pracy magisterskiej były malowidła przeniesione z pałacu Sarny w Ścinawce Górnej (gm. Radków, pow. kłodzki, woj. dolnośląskie). Malowidła zostały zdjęte ze ściany podczas akcji ratunkowej przeprowadzonej w listopadzie 2016 roku z powodu prac remontowo-budowlanych. Prace te miały doprowadzić do częściowego usunięcia partii ścian, które stanowiły podłoże dla malowideł fryzu podstropowego. Szybki postęp robót wymusił wykonanie zabiegu w okresie późnej jesieni, w niesprzyjających warunkach – w niskiej temperaturze i przy wysokiej wilgotności powietrza oraz przy zawilgoconych, niezabezpieczonych przed deszczem murach. W trakcie realizacji pracy magisterskiej został opracowany i przygotowany do eksponowania zestaw malowideł pochodzących z jednej z sal pałacu. Wcześniej prześledzono zależności między ekstremalnymi warunkami otoczenia, bezpośrednio wpływającymi również na stan obiektu, a utrudnieniami, które napotkano w czasie jego opracowywania. Głównym problemem było rozpoznanie relacji zastosowanych spoiw do utrwalenia i licowania wobec nawarstwień obiektu oraz ocena skuteczności działania owych materiałów we wspomnianych warunkach. Wnioski z obserwacji stanu zachowania płytów oraz przeprowadzone badania pomogły dostosować sposób późniejszej pracy na odwróciu i licu płytów, tak aby możliwie zneutralizować negatywne skutki zabiegu oraz wybrać najmniej szkodliwą dla malowidła metodę usuwania licowania z polialkoholu winylu (PAW). W pracy opisano próby usuwania PAW za pomocą różnych metod. W efekcie przeprowadzonych działań uzyskano dwa transfery posiadające lekkie podłoża rucho-me. Ułatwieniu dostosowania do optymalnej ekspozycji w pałacu Sarny w przyszłości będzie sprzyjać sposób estetycznego opracowania transferów – uwypuklający autentyczną materię, a równocześnie pozwalający, ze względu na wymiary podłoża, na ewentualne zrekonstruowanie brakujących partii fryzu. Na podstawie badań *in situ* zidentyfikowano pozostałe elementy wystroju malarskiego pomieszczenia, które zostały zaprezentowane w wizualizacji komputerowej.

MARTYNA KRAWCZYK

Murals transferred from the Sarny Palace in Ścinawka Górna. Evaluation of the procedure – rescue operation in the context of plaster moisture

Thesis supervisor: Prof. Edward Kosakowski

The subject of this MA thesis involves murals moved from the Sarny Palace in Ścinawka Górna (Radków municipality, Kłodzko County, Lower Silesian Voivodeship). The paintings were removed from the wall during the rescue operation carried out in November 2016 due to the renovation and construction works. These works were supposed to lead to a partial removal of the part of walls, which constituted the basis for paintings of the frieze beneath the ceiling. The rapid progress of the works forced the execution of the procedure in late autumn under unfavourable conditions – at low temperature, high humidity and on the damp walls unprotected against rain. In the course of elaboration of the MA thesis, a set of murals from one of the palace chambers was elaborated and prepared to be displayed. Previously, the relationship between extreme environmental conditions, directly affecting the state of the object, and the encountered difficulties was analysed. The main issue faced was the recognition of the relations of the binders used for preservation and facing with object layers and the assessment of the effectiveness of these materials under the above mentioned conditions. Conclusions from the observation of the state of sheet preservation and the conducted research helped to adapt the way of later work on the verso and sheets' surface to neutralise the negative effects of the treatment and select the method of facing removal with polyvinyl alcohol (PVOH), which is the least harmful method.

The work describes attempts to remove PVOH using various methods. As a result of the activities carried out, two transfers with light movable substrates were obtained. Facilitating the adaptation to the optimal exhibition in the Sarny Palace in the future will be conducive to the method of aesthetically designed transfers – emphasising the authentic matter, while allowing possible reconstruction of the missing frieze parts, due to the dimensions of the substrates.

On the basis of *in situ* tests, the remaining elements of the room's painting decor were identified, which were presented by way of computer visualisation.



Komputerowa rekonstrukcja pierwotnego układu malowideł fryzu, balustrady i układu polichromii belek w sali nr 2 III kondygnacji Zamku Sarny, wykonana w programach Adobe Photoshop CS6 oraz Blender 3D. Rys. M. Krawczyk

Digital reconstruction of the initial layout of the frieze and balustrade painting and the layout of the beams polychrome in room 2 at level 3 of the Sarny palace, made using Adobe Photoshop CS6 and Blender 3D software. Figure by: M. Krawczyk



Malowidła fryzu przeniesione z sali nr 2 III kondygnacji Zamku Sarny. Pierwszy z transferów po konserwacji technicznej i uzupełnieniu tła. Fot. M. Krawczyk

The frieze paintings transferred from room 2, level 3 of the Sarny Palace. The first transfer following technical conservation and covering losses in the background. Photo by: M. Krawczyk



Malowidła fryzu przeniesione z sali nr 2 III kondygnacji Zamku Sarny. Drugi z transferów po konserwacji technicznej i uzupełnieniu tła. Fot. M. Krawczyk

The frieze paintings transferred from room 2, level 3 of the Sarny Palace. The second transfer following technical conservation and covering losses in the background. Photo by: M. Krawczyk



Ortofotoplan rozwinięcia fragmentu malowidła z południowego spływu sklepiennego pojezuickiego kościoła pw. św. Piotra i Pawła we Lwowie, stan przed konserwacją estetyczną (maj 2017).

Oprac. A. Sawoniuk

Orthophotograph of a fragment of a painting from the southern curve of the ceiling in the post-Jesuit Saints Peter and Paul church in Lvov, condition prior to aesthetic conservation (May 2017).

Prepared by: A. Sawoniuk

ALICJA SAWONIUK

Rekonstrukcja fragmentu barokowego malowidła ściennego autorstwa Franciszka Ecksteina z południowego spływu sklepiennego prezbiterium pojezuickiego kościoła pw. św. Piotra i Pawła we Lwowie. Problemy ikonograficzne i technologiczne rekonstrukcji

Promotor: dr Paweł Boliński

Przedmiotem pracy dyplomowej była rekonstrukcja naśladowcza fragmentu barokowego malowidła ściennego autorstwa Franciszka Ecksteina z południowego spływu sklepiennego prezbiterium pojezuickiego kościoła pw. św. Piotra i Pawła we Lwowie. Był on częścią większego założenia – iluzjonistycznej polichromii ścian i sklepień świątyni; kompozycyjnie obejmował scenę figuralną, zamkniętą w formie kartusza.

Kwadraturowe malowidła ścienne zajmują szczególne miejsce w problematyce konserwatorskiej. Iluzjonistyczne dekoracje dla czytelności odbioru powinny być zachowane w ciągłości całej kompozycji, bez żadnego elementu odciągającego uwagę od ich płynności i przenikania się ze strukturą budowli. W procesie ich konserwacji-restauracji najważniejszym zadaniem jest zachowanie istoty oryginału; stąd zabiegi rekonstrukcji warstwy malarskiej, mimo swojej kontrowersyjności, często są konieczne.

Formalne wydzielenie tej części malowidła z całości dekoracji pozwala na opracowanie indywidualnego sposobu postępowania. Zakres fragmentu, jego wielkość, ułożenie w kontekście całokształtu barokowej kompozycji wymagają szczególnego podejścia – zintegrowania z ogółem polichromii przy jednoczesnym nienaruszeniu autentyczności oryginału. Każdorazowa ingerencja w ostateczny wygląd malowidła powinna być odpowiednio uzasadniona.

Wszelkie praktyczne prace *in situ* przy fresku poprzedzono rozważaniami nad sposobem estetycznego rozwiązania nieistniejącego fragmentu i możliwością wykonania jego rekonstrukcji naśladowczej. Analizie poddano budowę zachowanego oryginału Ecksteina, nieistniejący zaś fragment przebadano pod kątem ikonograficznym. Odnalezione zdjęcie archiwalne, analogiczne realizacje oraz pozostałe zebrane informacje stanowiły podstawę do wykonania projektu rekonstrukcji. Techniki i technologie uzupełnienia warstwy malarskiej dostosowano indywidualnie do założeń konserwacji-restauracji omawianego fragmentu, mając na względzie potrzebę jednorodnego wyglądu całości dekoracji w części prezbiterialnej.

ALICJA SAWONIUK

Reconstruction of the fragment of a baroque mural by Franciszek Eckstein from the southern part of the presbytery ceiling of the Jesuit Church dedicated to Sts. Peter and Paul in Lviv. Iconographic and technological issues of reconstruction

Thesis supervisor: Paweł Boliński, Ph.D.

The subject of the MA thesis was an imitation reconstruction of a fragment of a baroque mural by Franciszek Eckstein from the southern part of the presbytery ceiling of the Jesuit Church dedicated to Sts. Peter and Paul in Lviv. It formed part of a larger assumption – an illusionistic polychromy of walls and vaults of the temple; in terms of composition it covered the figural scene, closed in the form of a cartouche.

Squared murals occupy a special place among conservation issues. The illusionistic decorations for reception purposes should be preserved in the continuity of the entire composition, without any element distracting from their fluidity and penetration with the structure of the building. In the process of their preservation, the most important task is to preserve the essence of the original; hence the reconstruction treatments of the painting layer, despite their controversy, are often necessary. Formal separation of this part of mural from the whole decoration allows to develop an individual way of proceeding. The scope of the fragment, its size, location in the context of the entire baroque composition, require a special approach – integration with the overall polychrome while not compromising the authenticity of the original. Each interference in the final appearance of the painting should be properly justified.

All of the *in situ* practical works with the fresco were preceded by reflections on the method of aesthetic solution of a non-existent fragment and the possibility of its imitation reconstruction. The structure of the preserved Eckstein's original creation was analysed, while the non-existent fragment was examined in terms of iconography. The archival image found, analogous realisations and other collected information constituted the basis for the reconstruction project. The technique and technology of replenishing the painting layer were individually adapted to the conservation assumptions of the discussed fragment, bearing in mind the need for a homogeneous appearance of all the decorations in the presbytery section.



Fragment fotografii archiwalnej dokumentującej malowidło ściennie z części prezbiterialnej pojezuickiego kościoła pw. św. Piotra i Pawła we Lwowie, stan polichromii po konserwacji-restauracji z lat 1933–1934.

A fragment of an archival photograph documenting a mural in the presbytery of the post-Jesuit Saints Peter and Paul church in Lvov, the condition of polychrome following conservation and restoration in the period 1933–1934.



Ortofotoplan rozwinięcia fragmentu malowidła z południowego spływu sklepiennego pojezuickiego kościoła pw. św. Piotra i Pawła we Lwowie, stan po pełnej konserwacji-restauracji (grudzień 2017).
Oprac. A. Sawoniuk

Orthophotograph of a fragment of a painting from the southern curve of the ceiling in the post-Jesuit Saints Peter and Paul church in Lvov, condition following comprehensive conservation-restoration (December 2017). Prepared by: A. Sawoniuk



Widok na całość dekoracji sklepiennej w części prezbiterialnej pojezuickiego kościoła pw. św. Piotra i Pawła we Lwowie po pełnej konserwacji-restauracji, 2017. Fot. A. Sawoniuk

Full view of the ceiling decoration in the presbytery section of post-Jesuit Saints Peter and Paul church in Lvov, condition following comprehensive conservation-restoration, 2017. Photo by: A. Sawoniuk



Lico obrazu – stan przed konserwacją. Fot. P. Gąsior

The face of the painting – condition prior to conservation. Photo by: P. Gąsior

PATRYCJA KUCHARZYK

Badania i konserwacja obrazu *Sacra Conversazione* ze św. Mikołajem i św. Stanisławem pochodzącego z gotyckiego kościoła pw. św. Michała Archaniola w Łękawicy koło Żywca

Promotor: dr Jarosław Adamowicz

Przedmiotem pracy magisterskiej był obraz *Sacra Conversazione* ze św. Mikołajem i św. Stanisławem, stanowiący niegdyś główną tablicę gotyckiego ołtarza z nieistniejącego już XVI-wiecznego kościoła pw. św. Michała Archaniola w Łękawicy. Obraz o wymiarach ok. 137 × 105,7 cm został wykonany w technice temperowej na drewnianym podobrazie. Dzieło datowane na 1. ćwierć XVI wieku przypisuje się krakowskiemu warsztatowi Marcina Czarnego. Celem pracy było wykonanie szczegółowej analizy obiektu, jego konserwacja oraz próba rekonstrukcji nastawy ołtarzowej, której pierwotnie był tablicą centralną. Prace konserwatorskie powstrzymały proces degradacji obrazu oraz uczyniły pierwotne walory zastosowanych środków artystycznych. Wykonano pełną konserwację techniczną wraz z montażem nowej konstrukcji stabilizującej podobrazie. Oczyszczono zarówno lico, jak i odwrocie obrazu, usuwając przy tym nieestetyczne lub błędne przekształcenia wykonane podczas konserwacji w latach 60. XX wieku. Uzupełniono ubytki podobrazia, płótna, zaprawy, pulmentu, folii metalowych i warstwy malarskiej. Zrealizowano także rekonstrukcję prawego dolnego rogu kompozycji z przedstawieniem postaci Piotrowina u stóp św. Stanisława.

Konserwacja obiektu umożliwiła weryfikację teorii rekonstrukcji ołtarza, która narodziła się w 1993 roku w ramach pracy magisterskiej Beaty Śmigli pt.: *Konserwacja zwieńczenia późnogotyckiego tryptyku z malowidłem „św. Michał Archanioł” 1510–1530 r. z kościoła w Łękawicy koło Żywca*. Autorka dokonała próby powiązania ze sobą trzech zachowanych łękawickich fragmentów retabulum: obrazu stanowiącego przedmiot niniejszej pracy, skrzydła z przedstawieniem św. Bartłomieja na awersie i Chrystusa Bolesnego na rewersie oraz zwieńczenia z przedstawieniem św. Michała Archaniola. Wyniki przeprowadzonych badań zostały więc uzupełnione o rezultaty badań wykonanych w ramach prac magisterskich i prac konserwatorskich dotyczących skrzydła i zwieńczenia. Materiał ten pozwolił na sformułowanie nowych, kompleksowych wniosków. Przeprowadzona analiza potwierdziła spójność środkowej tablicy i skrzydła, jednakże różnice w technice i technologii wykonania zwieńczenia uniemożliwiają jednoznaczne potwierdzenie ich współistnienia w ramach jednej nastawy ołtarzowej.

PATRYCJA KUCHARZYK

Research and conservation of the painting *Sacra Conversazione with St. Nicholas and St. Stanislaus* from the Gothic Church of St. Michael the Archangel in Łękawica near Żywiec

Thesis supervisor: Jarosław Adamowicz, Ph.D.

The MA thesis focused on the painting *Sacra Conversazione with St. Nicholas and St. Stanislaus* which was formerly the main panel of a gothic altar in the now non-existent 16th century church of St. Michael the Archangel in Łękawica. The painting with dimensions of approximately 105,7 x 137 cm was created using tempera technique on a wooden painting support. The artwork which dates back to the first quarter of the 16th century is ascribed to the Cracovian workshop of Marcin Czarny.

The purpose of the work was to carry out a detailed analysis of the object, its conservation and attempt to reconstruct the retable, which originally the picture was. Conservation works prevented the process of painting's degradation and revealed original values of applied artistic means. The full technical conservation was performed together with an installation of new construction stabilising the painting support. The face and reverse of the painting were cleaned, and anaesthetic or flawed alterations created during the conservation in the 1960s were removed. Losses in the painting support, canvas, plaster, bole, metal foils and paint layer were filled. The right lower corner of the painting that presents a figure of Peter Strzemińczyk at the foot of St. Stanislaus was reconstructed as well.

The object's conservation enabled verification of the theory of the altar reconstruction which appeared in 1993 as a part of Beata Śmigła's MA thesis entitled *Conservation of the Late Gothic Triptych Topping with a Painting „Saint Michal the Archangel”, 1510-1530, from the Church in Łękawica*. The author attempted to connect three preserved fragments of the retable: the painting constituting the subject of the present paper, the wing depicting Saint Bartholomew on the obverse and Christ, Man of Sorrow on the reverse and topping, representing Saint Michael the Archangel.

The findings of prior research were thereby supplemented by the results of analyses carried as part of MA theses and conservation works concerning the wing and topping. It allowed couching new, comprehensive conclusions. The analysis confirmed the cohesion of the middle panel and the wing. However, differences in the technique and technology of topping making preclude an explicit confirmation of their coexistence as parts of the same retable.



Odwrocie, widok ogólny – stan przed konserwacją. Fot. P. Gąsior

General verso view – condition prior to conservation. Photo by: P. Gąsior



Lico obrazu po konserwacji. Fot. P. Gąsior

The face of the painting following conservation. Photo by: P. Gąsior



Odwrocie podobrazia – stan po konserwacji. Fot. P. Gąsior

The verso view of the support – condition following conservation. Photo by: P. Gąsior



Prawe skrzydło ołtarza Świętej Trójcy – *Tron Łaski*.
Lico. Stan przed konserwacją. Fot. P. Gąsior

The right wing of the Holy Trinity altarpiece –
The Throne of Grace. Recto view. Condition prior
to conservation. Photo by: P. Gąsior

KATARZYNA SKUBAŁA

Konserwacja i restauracja prawego skrzydła tryptyku *Świętej Trójcy – Tron Łaski* z kościoła parafialnego pw. św. Małgorzaty w Dębnie, pow. Brzeski, w oparciu o szczegółowe badania technologiczne

Promotor: dr Aleksandra Hola

Prace przy prawym skrzydle ołtarza *Świętej Trójcy – Tron Łaski* miały na celu uzyskanie jak najwięcej informacji na temat jego historii, budowy, przebiegu przekształceń i stanu zachowania. Z kolei podjęte czynności konserwatorskie i badawcze miały stanowić podłoże pod planowane w przyszłości działania przy pozostałej części ołtarza.

Praca magisterska, oprócz części teoretycznej i badawczej, obejmowała zrealizowaną w całości konserwację prawego skrzydła tryptyku, której przebieg i rezultat zostały zaprezentowane w części dokumentacyjnej.

Dzięki przeprowadzonym badaniom i obserwacjom udało się rozpoznać budowę technologiczną obiektu i rzeczywisty zakres jego zniszczeń. Rozpoznanie ich umożliwiło z kolei analizę przyczyn powstania destrukcji i sformułowania na tej podstawie programu prac.

Opracowanie pisemne zawiera wiadomości o przekształceniach, jakim podlegał kościół parafialny w Dębnie i jego wystrój. W obrębie tej części podjęto próbę przedstawienia sylwetki autora prawego skrzydła ołtarza, Jakuba Gucwy, na tle czasów, w których był aktywny zawodowo. Przeprowadzone działania konserwatorskie obejmowały usunięcie szkodliwych elementów konstrukcyjnych podłoża. Zastąpiono je elastycznymi listwami poprzecznymi i uzupełnieniami drewna, których obecność umożliwia swobodną pracę podobrazia. Sklejono również głębokie pęknięcia, otwarte od odwrocia podłoża.

Efektem konserwacji estetycznej było uczynienie kompozycji malarskiej. Ten etap składał się z oczyszczenia powierzchni z pociemniałego werniksu i zabrudzeń, usunięcia dyskusyjnych artystycznie uzupełnień i wykonania w ich miejscu nowych. Istotnym elementem części dokumentacyjnej pracy są zalecenia dla użytkownika obiektu, szczególnie ważne w przypadku obrazów na podłożach silnie reagujących na wahania klimatu.

KATARZYNA SKUBAŁA

Conservation and restoration of the right wing of triptych *Holy Trinity – the Throne of Grace* from the parish church of St. Margaret in Dębno (district Brzesko) based on detailed technological research

Thesis supervisor: Aleksandra Hola, Ph.D.

The works on the right wing of the altar *Holy Trinity – the Throne of Grace* aimed at obtaining as much information as possible about its history, construction, process of transformations and state of preservation. On the other hand, undertaken conservation and research procedures were to form the basis for planned in the future works on the remaining parts of the altar.

The MA thesis, apart from its theoretical and research sections, included fully performed conservation of the triptych's right wing, the course and result of which have been presented in the documentation section.

Due to conducted research and observations, the technology construction of the objects and the actual extent of its damage were successfully recognised. The recognition, in turn, enabled analysing the causes of the emergence of destruction and the creation on its basis the programme of the works.

The descriptive study includes information about transformations undergone by the parish church in Dębno and its interior transformations. Within this section, an attempt was made to present the profile of the altar right wing's author, Jakub Gucwa, on the background of the era in which he was professionally active. Performed conservation actions included the removal of detrimental elements used in ground construction. They were replaced with flexible cross battens and wood supplements which enable a free work of the support. What is more, deep cracks open from the support's reverse were glued.

The result of the aesthetic conservation was the painting having become more readable. This stage consisted in cleaning the surface of darkened varnish and dirt, removing artistically questionable supplements and replacing them with new ones. The crucial part of the paper's documentation section is formed by recommendations for the object user, essentially important in the case of the paintings on supports which strongly react to climate fluctuations.



Odwrocie skrzydła. Stan przed konserwacją.
Fot. P. Gąsior

Verso view of the wing. Condition
prior to conservation. Photo by: P. Gąsior



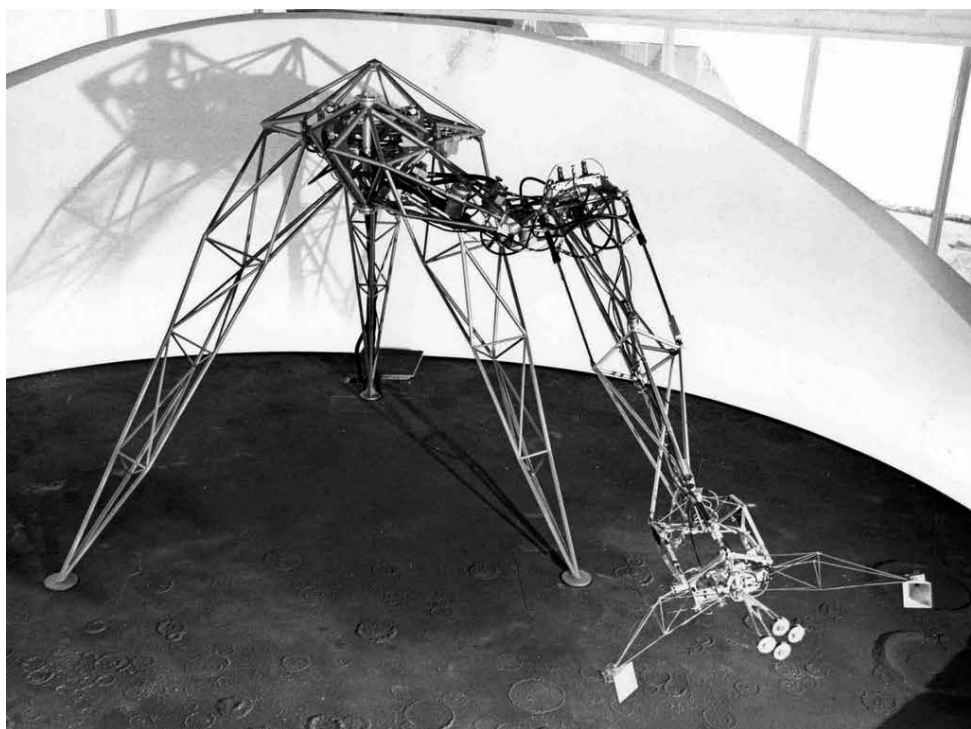
Prawe skrzydło ołtarza Świętej Trójcy – *Tron Łaski*.
Stan w trakcie konserwacji. Fot. P. Gąsior

The right wing of the Holy Trinity altarpiece –
The Throne of Grace. Conservation in progress.
Photo by: P. Gąsior



Odwrocie skrzydła po konserwacji. Fot. P. Gąsior

Verso view of the wing following conservation.
Photo by: P. Gąsior



Senster w Evoluonie, Eindhoven ok. 1970 r. Źródło: James Gardner Archive – University of Brighton Design Archives GB

Senster at Evoluon, Eindhoven ca. 1970. Source: James Gardner Archive – University of Brighton Design Archives GB

SONIA MILEWSKA

Drugie życie dzieła sztuki. Projektowanie konserwatorskie w kontekście sztuki współczesnej na przykładzie restauracji Senstera (ok. 1970) – interaktywnej rzeźby cybernetycznej Edwarda Ihnatowicza

Promotor: prof. Grażyna Korpala

Senster – cybernetyczna rzeźba autorstwa Edwarda Ihnatowicza powstała pod koniec lat 70. XX wieku na zamówienie firmy Philips do Muzeum Nauki i Evoluon w Eindhoven. To ponad pięciometrowy zooid o stalowej konstrukcji, reagujący na dźwięk i ruch z otoczenia. Obiekt został zdemontowany pod koniec 1973 roku i jeszcze do niedawna był uważany za zaginione pionierskie dzieło sztuki nowych mediów. W 2009 roku na trop Senstera wpadła dr Anna Olszewska z Akademii Górniczo-Hutniczej im. Stanisława Staszica w Krakowie i zainicjowała projekt „Re:Senster”, mający na celu rekonstrukcję dzieła Ihnatowicza. W trakcie badań trafiła ona na ślad oryginalnego szkieletu rzeźby, co spowodowało zmianą założeń projektu – z rekonstrukcji na restaurację. Celem projektu „Re:Senster” była pełna restauracja rzeźby wraz z przywróceniem jej funkcjonalności. Program konserwacji-restauracji powstał w oparciu o model *decision-making* i stanowił przykład złożonego przedsięwzięcia, do którego niezbędne było wielopłaszczyznowe podejście oraz zdyscyplinowany charakter postępowania. W pracy magisterskiej podkreślono specyfikę i złożoność działań przy obiektach o technicznym charakterze. Problematyka przedsięwzięcia dotyczyła projektowania konserwatorskiego w kontekście sztuki współczesnej: problemu dokumentacji obiektów kinetycznych, określenia autentyczności, ochrony idei artysty oraz performatywnego charakteru dzieła. Na podstawie schematu powstał projekt zakładający konserwację i częściową rekonstrukcję szkieletu oraz części hydraulicznych i elektrycznych rzeźby, stworzenie nowego programu sterującego oraz aranżacji aktualnej ekspozycji dzieła – plan drugiego życia Senstera.

SONIA MILEWSKA

The second life of a work of art. Conservation design in the context of contemporary art on the example of a restoration of the Senster (ca. 1970) – an interactive cybernetic sculpture by Edward Ihnatowicz

Thesis supervisor: Prof. Grażyna Korpala

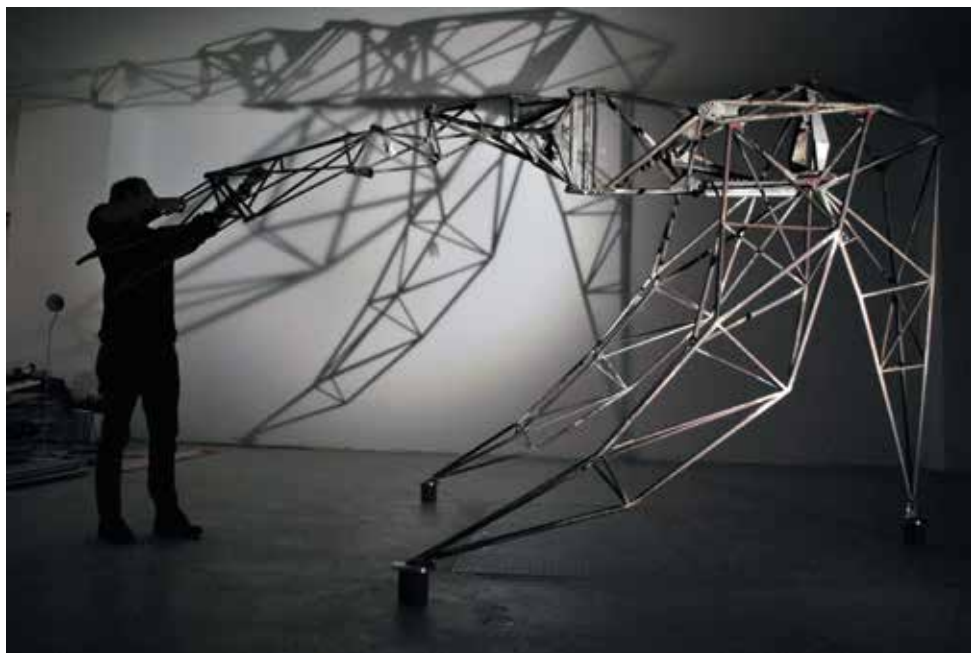
The Senster – cybernetic sculpture by Edward Ihnatowicz was created at the end of the 1970s on order of Philips to the Evoluon Science Museum in Eindhoven. It is a zooid of 5 m height and steel construction which reacts to sound and motion from the surrounding. The object was disassembled at the end of 1973, and until recently it was considered to be a lost pioneering work of the new media art. In 2009, Anna Olszewska, Ph.D., from AGH University of Science and Technology in Kraków found a track of the Senster and initiated a project „Re: Senster” which aimed to reconstruct the Ihnatowicz’s work. During the research, she came across a trace of an original framework of the sculpture, which resulted in the alteration of the project’s assumptions - from reconstruction to restoration. The purpose of the „Re: Senster” project was a full restoration of the sculpture together with recreation of its functionality. The conservation-restoration programme was created on the basis of the *decision-making* model and constituted an example of a complex undertaking for which multidimensional approach and well-disciplined nature of the procedure was essential.

The MA thesis emphasises the character of the complexity of actions taken on the objects of technical nature. The issue of the undertaking concerned conservation planning regarding contemporary art: a problem connected with documentation of kinetic objects, determination of authenticity, protection of the artist’s vision and performative nature of the work. The scheme based project assumed conservation and partial reconstruction of the sculpture’s framework as well as its hydraulic and electric parts, creating a new control programme and arrangement of current exposition of the work – a plan of the Senster’s second life.



Senster, Colijnsplaat, kwiecień 2017 r. Fot. S. Milewska

Senster, Colijnsplaat, April 2017. Photo by: S. Milewska



Senster w trakcie konserwacji szkieletu, Warsztat Jacka Żakowskiego, Kraków, listopad 2017 r.
Fot. S. Milewska

Senster during frame conservation, Jacek Żakowski's workshop, Kraków, November 2017.
Photo: S. Milewska



Senster po restauracji szkieletu i układu hydraulicznego, Hala przemysłowa Wydziału Odlewnictwa AGH w Krakowie, wrzesień 2018 r. Fot. S. Milewska

Senster following the restoration of the frame and the hydraulic system, the Industrial Hall at the Faculty of Foundry Engineering of the AHG University of Science and Technology in Kraków, September 2018. Photo by: S. Milewska



Lico obrazu – stan przed konserwacją. Widoczne retusze wykonanej w latach 90. XX w. Fot. P. Gąsior

The face of the painting – condition prior to conservation, with visible retouching from the 1990s.
Photo by: P. Gąsior

MAGDALENA BOROWSKA

Obraz sztalugowy na płótnie *Matka Boża z Dzieciątkiem* ze zbiorów Muzeum Katolickiego Uniwersytetu Lubelskiego Jana Pawła II. Rozpoznanie nawarstwień oraz konserwacja techniczna i estetyczna

Promotor: dr hab. Marta Lempart-Geratowska

Obraz *Matka Boża z Dzieciątkiem* nieznanego autora powstał prawdopodobnie w XVIII wieku. Ustalono, że kompozycja jest powieleniem malowidła *Matka Boska karmiąca Dzieciątko* XVII-wiecznego włoskiego artysty Giovanniego Bonatiego.

Na podstawie informacji przekazanej przez właściciela obiektu było wiadomo, iż obraz w latach 90. XX wieku został poddany konserwacji. Potwierdziła to wstępna, pobieżna obserwacja. Na jej podstawie założono, że celem prac będzie konserwacja estetyczna obrazu. Miała ona obejmować usunięcie starych retuszy, które ze względu na zbyt dużą grubość nałożonej farby, zmiany kolorystyczne oraz widoczną niepoprawność anatomiczną odróżniały się od malowidła. Cel jednak szybko został zweryfikowany, ponieważ po wykonaniu zdjęć w światłach analitycznych oraz po chemicznym usunięciu warstwy retuszu odsłonięta warstwa malarska okazała się przemalowaniem zastępującym oryginał. Ponadto zaobserwowano pozostałości jeszcze dwóch innych przemalowań oraz liczne różnobarwne uzupełnienia ubytków zaprawy, świadczące o wielokrotnie podejmowanych drobnych zabiegach konserwatorskich.

Zdecydowano o mechanicznym usunięciu wszystkich nieoryginalnych przemalowań, a także części uszkodzonych uzupełnień zaprawy i wymianie ich na nowe. Stary dublaż woskowo-żywiczny zastąpiono nowym, również woskowo-żywicznym.

Dopiero po wykonaniu technicznych zabiegów można było przystąpić do konserwacji estetycznej. Wykonano retusze w technice olejno-żywicznej, starając się zachować charakter cienkiej i mocno przetartej warstwy oryginalnego malowidła.

MAGDALENA BOROWSKA

Easel painting on canvas *Madonna with the Child* from the Collection of the Museum of the John Paul II Catholic University of Lublin. Identification of overpaints as well as technical and aesthetic conservation

Thesis supervisor: Marta Lempart-Geratowska, Ph.D.

The painting *Madonna with the Child* by an unknown author was most likely painted in the 18th century. It was established that the composition is a replication of *Madonna feeding a Child* by an Italian artist of the 17th century, Giovanni Bonatti.

Based on the information passed on by the owner of the object, it was known that the painting underwent conservation in the 1990s. Initial, cursory observation confirmed this fact. On its basis, it was assumed that the purpose of the works would be aesthetic conservation of the painting. It was to include removal of the old retouches which differed from the painting due to too thick layers of paint, colour modifications and visible anatomic inaccuracy. The aim, however, was swiftly verified, since after taking photos with the use of the analytical light and chemical removal of the retouch layer, the uncovered paint layer turned to be an overpaint that covered the original. Moreover, the remains of another two overpaints were found as well as multiple varicoloured fillings of plaster losses which are indicative of numerous minor conservation treatments.

A decision was made to mechanically remove all non-original overpaints and parts of damaged plaster supplements and to replace them with new ones.

An old wax and resin lining was replaced with a new one, also made of wax and resin.

Only after the conduct of technical works, it was possible to proceed to aesthetic conservation. Oil and resin retouches were performed, with an effort to retain the character of a thin and considerably worn layer of the original painting.



Stan w trakcie chemicznego usuwania retuszy. Fot. P. Gąsior

Condition during the chemical removal of retouching. Photo by: P. Gąsior



Mechaniczne usuwanie najstarszego przemalowania. Fot. M. Borowska

Mechanical removal of the oldest overpainting. Photo by: M. Borowska



Fragment – twarz i ręka Dzieciątka. Stan w trakcie mechanicznego usuwania najstarszego przemalowania.
Fot. M. Borowska

A fragment: the face and an arm of the Child. Condition during the mechanical removal of the oldest overpainting. Photo by: M. Borowska



Po wykonaniu uzupełnień ubytków zaprawy i po kolorystycznym ujednoliceniu pozostałych kitów. Widoczna warstwa malarska oryginalna. Fot. P. Gąsior

Condition with losses to the ground filled and the putty colour levelled out; the original painting layer visible. Photo by: P. Gąsior



Lico obrazu – stan po konserwacji. Fot. P. Gąsior

The face of the painting – condition following conservation. Photo by: P. Gąsior



Stan przed konserwacją. Nieczytelna kolorystyka kompozycji malarskiej. Fot. P. Gąsior

Condition prior to conservation. Unclear colour scheme of the painting composition. Photo by: P. Gąsior

DOMINIKA CIEPIELEWSKA

Konserwacja wraz z rekonstrukcją utracanych fragmentów XIX-wiecznego malowidła na podobrazii płóciennym. Próba rozpoznania historii, wskazania autora bądź warsztatu w oparciu o badania stylistyczne i fizyko-chemiczne

Promotor: dr hab. Marta Lempart-Geratowska

Będący przedmiotem pracy magisterskiej obraz *Pieta*, wzorowany na grafice flamandzkiego artysty Jana Collaerta II (1561–1620), w warstwie stylistycznej nawiązuje do warsztatu malarza włoskiego pochodzenia Tommasa Dolabelli. W celu pełnej analizy technologicznej obiektu wykonano szereg badań fizyko-chemicznych: fotografie w światłach analitycznych UV oraz IR, badania metodą FT-IR składu spoiwa farby i zaprawy, pobrano przekroje poprzeczne oraz wykonano ich badania metodą SEM-EDX, przeprowadzono analizę składu pierwiastkowego metodą XRF, a także zrealizowano badania makro skanerem fluorescencji rentgenowskiej (macro-XRF). Wnioski z badań pozwoliły określić okres powstania obrazu na 1. połowę XIX wieku, wskazały na przemalowania pigmentami miedziowymi oraz obecność zaprawy bolusowej.

Konserwacja techniczna obejmowała oczyszczenie lica i odwrocia obrazu oraz, z racji na jego bardzo zły stan zachowania (ucięta kompozycja malarska, ubytki w warstwie płótna, liczne spękania warstwy malarskiej, zniszczone krosno malarskie), poszerzenie formatu poprzez dodanie protez płóciennych. Wykonano dublaż na klej akrylowy Lascaux Acrylkleber 498 HV z przekładką z flizeliny hafciarskiej. Obraz napięto na nowe krosna drewniane. Konserwacja estetyczna polegała na uzupełnieniu warstwy malarskiej oraz jej rekonstrukcji w technice olejno-żywicznej.

DOMINIKA CIEPIELEWSKA

Conservation and reconstruction of the missing fragments of the 19th century painting on canvas. An attempt to study the history, indicate the author or workshop based on stylistic and physicochemical research

Thesis supervisor: Marta Lempart-Geratowska, Ph.D.

The MA thesis focuses on a painting *Pieta*, modelled on the basis of a graphic by a Flemish artist Jan Collaert II (1561–1620), the stylistic layer of which refers to the workshop of an Italian painter Tommaso Dolabella.

To carry out a complete technological analysis of the object, a number of physicochemical examinations were conducted: the analytical light UV and IR, FT-IR analysis of the composition of paint and plaster binder, cross-sections were drawn and examined with the use of SEM-EDX method, elemental composition analysis was carried out by means of the XRF method, further to the examination with the use of macro scanner x-ray fluorescence (macro-XRF), which was subsequently conducted. The findings allowed for determining the time of the painting's origin, pointing to the first half of the 19th century. They indicated overpaints created with the use of cupric pigments as well as the presence of bolus mortar.

Technical conservation included cleaning the face and reverse of the painting and taking into account its parlous state of preservation (cut painting, losses in canvas layer, numerous cracks in the paint layer, damaged paint stretcher), extending the format by adding canvas prostheses. The artwork was relined on acrylic adhesive Lascaux Acrykleber 498 HV with an embroidery interfacing substructure. The painting was strained on new wooden stretchers. Aesthetic conservation consisted in filling the paint layer and its reconstruction using oil and resin technique.



Obraz po wstępnym usunięciu zabrudzeń. Fot. F. Pelon

Condition following the preliminary removal of dirt. Photo by: F. Pelon



Lico obraz – po wykonaniu rekonstrukcji formatu kompozycji, wykonaniu dublażu i uzupełnieniu ubytków zaprawy. Fot. P. Gąsior

The face of the painting following the reconstruction of the composition, the relining of the canvas and filling losses to the ground. Photo by: P. Gąsior



Stan po konserwacji. Fot. P. Gąsior

Condition following conservation. Photo by: P. Gąsior



Matka Boska z Dzieciątkiem z Ilży, lico przed konserwacją. Fot. P. Gąsior

Madonna and Child from Ilża, the face of the painting prior to conservation. Photo by: P. Gąsior

BARBARA KRZAKLEWSKA-FRISO

Konserwacja i restauracja sprofanowanego obrazu z przedstawieniem Matki Boskiej z Dzieciątkiem w typie Hodegetrii Krakowskiej z Iłży. Problem rozległych ubytków twarzy postaci oraz tła i ich rekonstrukcja

Promotor: dr Anna Sękowska

Przedmiotem pracy dyplomowej był obraz z przedstawieniem Matki Boskiej z Dzieciątkiem w typie Hodegetrii Krakowskiej z kościoła pw. Matki Boskiej Śnieżnej w Iłży, datowany na 3. ćwierć XV wieku. Przypisuje się go warsztatowi Mistrza Matki Boskiej z kościoła pw. św. Marka w Krakowie. Obraz trafił na krakowski Wydział Konserwacji i Restauracji Dzieł Sztuki po profanacji kościoła, w którym się znajdował. Sprawca narysował na malowidle kilkanaście odwróconych krzyży, co dodatkowo spowodowało pogorszenie się stanu zachowania obiektu. Z tego względu głównym celem pracy było ratowanie cennego dzieła i umożliwienie jego powrotu do kultu.

Przeprowadzono kompleksową konserwację obrazu, która w pierwszej kolejności obejmowała: podklejenie odspojen, dezynsekcję, impregnację wzmacniającą strukturę drewna oraz sklejenie desek podobrazia. Ze względu na liczne przemalowania znajdujące się na licu drugim etapem było ich usuwanie. W tym celu użyto między innymi żeli rozpuszczalnikowych (ang. *solvent gels*), przygotowanych według receptury Richarda Wolbersa. Poświęcono im osobny rozdział teoretyczny.

Pierwotne srebrzone tło obrazu zostało zastąpione w XVII wieku tłem grawerowanym złożonym z ornamentem stylizowanej wici roślinnej. Zachowały się natomiast gotyckie lamówki i brosza z motywem radełkowania i punc. Obraz posiadał duże ubytki w partii twarzy postaci oraz tła wymagające rekonstrukcji. Została ona wykonana na podstawie zdjęcia sprzed profanacji oraz w oparciu o analogie tego wzoru ikonograficznego.

Dodatkowe zagadnienie, które podjęto w pracy pisemnej, a które podyktowała sama historia obrazu, stanowił problem wandalizmu wobec dzieł sztuki, w szczególności sztuki sakralnej. Zjawisko to uznano za warte uwagi, gdyż w łańcuchu konsekwencji również jest obecna osoba konserwatora.

BARBARA KRZAKLEWSKA-FRISO

Conservation and restoration of a violated painting of Madonna and Child of the Cracovian Hodegetria type from Ilża. The issue of extensive losses on the figure's face as well as of the background and their reconstruction

Thesis supervisor: Anna Sękowska, Ph.D.

The thesis focused on the painting with a depiction of Madonna with Child in the Cracovian Hodegetria type from Our Lady of the Snows Church, dated back to the third quarter of the 15th century. The painting is ascribed to the workshop of the Master of Virgin Mary from the Saint Mark's Church in Kraków. After the profanation of this church in which the painting had been kept, it was sent to the Cracovian Faculty of Conservation and Restoration of Works of Art. The offender drew several dozen inverted crosses on the painting what additionally caused deteriorating of the object's state of preservation. For this reason, the primary purpose of the work was to save the precious artwork and restore it as a cult object.

The painting underwent a comprehensive conservation work, which in the first place included: reattachment of the blind loosening, disinfection, wood preservation that strengthened the wooden structure and gluing the painting support panels. Due to multiple overpaints on the face of the painting, the second stage was their removal. For this purpose, among others, solvent gels were used, prepared according to Richard Wolbers' formula. A separate theoretical chapter has been devoted to this matter.

The original silvered background of the painting was replaced in the 17th century with an engraved gilded background with an ornament of stylised twig. Whereas, Gothic borders and a boss with a motive of nurling and maker's marks survived. The painting had significant losses in the figure's face and in the background which required reconstruction. It was conducted based on a photograph taken before the profanation and on the basis of the analogy of this iconographic pattern.

An additional issue which was undertaken in the present elaboration and which was dictated by the sheer history of the painting, constitutes a problem of vandalism towards works of art, and in particular the sacred art. This phenomenon was considered to be noteworthy since the restorer was also included in the chain of consequences.



Lico obrazu – stan po profanacji w 2015 roku. Fot. Urząd Ochrony Zabytków w Radomiu

The face of the painting – condition after desecration in 2015. Photo by the Monuments Protection Office in Radom.



Brosza i lamówki z radełkowaniem i puncami, srebrzone, goldlakowane; stan po odsłonięciu warstwy pierwotnej. Fot. P. Gąsior

Brooch and rims with knurled and pounced motifs, silvered, gold lacked; condition with the original layer revealed. Photo by: P. Gąsior



Rekonstrukcja ubytków tła (fragment), stan po wykonaniu rytu wici roślinnej oraz „chwiejakowania”,
zdjęcie w świetle bocznym. Fot. P. Gąsior

Reconstruction of losses in the background (fragment), condition after engraving the ivy pattern and the
use of “rockers”, photograph taken in sidelight. Photo by: P. Gąsior



Rekonstrukcja warstwy malarskiej oraz złoceń (fragment) – stan po konserwacji. Fot. P. Gąsior

Reconstruction of the painted layer and gildings (fragment) – condition following conservation.
Photo by: P. Gąsior



Matka Boska z Dzieciątkiem z Ilzy – stan po konserwacji. Fot. P. Gąsior

Madonna and Child from Ilza – condition following conservation. Photo by: P. Gąsior



Autor nieznany, nastawa ołtarza bocznego Kaplicy Matki Boskiej Różańcowej w kościele oo. Dominikanów w Krakowie, całość, stan przed konserwacją. Na zdjęciu widoczny obraz *Chrystus Bolesciwy* wraz z metalowymi aplikacjami i złożoną ramą oraz oprawą relikwiarzową. Fot. D. Podosek

Unknown author, Retable in the Chapel of Our Lady of the Rosary in the Dominican Holy Trinity Basilica in Krakow, full view, condition prior to conservation. The photo shows the painting of the Man of Sorrows with metal applications, gilded frame and reliquary framing. Photo by: D. Podosek

KATARZYNA SKOWRONEK

Konserwacja i aranżacja elementów nastawy ołtarzowej z kaplicy Matki Boskiej Różańcowej w kościele oo. Dominikanów w Krakowie: obrazu *Chrystus Bolesciwy*, oprawy relikwiarzowej w formie wieńca roślinnego, metalowych aplikacji oraz ramy

Promotor: prof. Jadwiga Wyszyńska

Praca magisterska dotyczyła konserwacji zróżnicowanego pod względem zastosowanego materiału zbioru elementów późnobarokowego ołtarza. Przeprowadzono badania archiwalne i laboratoryjne, konserwację techniczną i estetyczną oraz opracowano nową aranżację, uwzględniając bezpieczną metodę montażu.

Malowidło *Chrystus Bolesciwy*, XVII–XVIII wiek, wykonano w technice temperowej z laserunkami żywicznymi na płótnie przybitym płasko do zaplecka ołtarza. Autorski format powiększono w XVIII wieku, doszywając cztery płyty płótna. Nierówności powierzchni drewnianego podłoża niekorzystnie oddziaływały na stan zachowania obrazu. Po oczyszczeniu warstwy malarskiej wykonano zabieg dublażu z międzywarstwą kartonową na płótno lniane, stosując Bevě 371. Całość osadzono na płycie poliwęglanowej, gdyż konstrukcja ołtarza nie pozwalała na zastosowanie krosien. Ubytki uzupełniono metodą naśladowczą.

Relikwiarz, wybrany jako najbardziej zniszczony z dwunastu, zawiera relikwie św. Pawła Apostoła. Został wykonany w formie wieńca roślinnego z papieru i *papier-mâché*. Jego elementy pokryte farbą i folią mosiężną, osadzone na podłożu z usztywnionego weluru, oczyszczono i odkażono. Program prac stał się wzorcowy dla pozostałych jedenastu relikwiarzy.

Zbiór wotów oraz aplikacji metalowych ze srebra, srebra złoconego i złota obejmował dwie największe aplikacje, wyobrażające wstęgę z inskrypcją oraz złoconą koronę cierniową, a także czternaście pomniejszych: serca, krucyfiksy, medalion – puncowane, czasem opatrzone wyrytą wewnątrz inskrypcją i datą, niektóre z jedwabnymi wstążeczkami. Zamontowane bezpośrednio na licu obrazu aplikacje przebijały płótno i, obok zgrubień szwów krawędzi pasów płótna nieautorskiego, były przyczyną deformacji płaszczyzny podobrazia. Powierzchnię metalu oczyszczono i zabezpieczono warstwą żywicy akrylowej. Zaproponowano bezpieczny sposób montażu w obrębie płótna nieautorskiego.

Złocona profilowana rama oszklona taflą lanego szkła, przybita do podłoża gwoździami, tworzyła komorę, co sprzyjało gromadzeniu się wilgoci – magazynowanej w nawarstwieniach kurzu. Ramę i szkło oczyszczono, fragmenty łuszczącej się zaprawy podklejono, a ubytki złota uzupełniono złotem płatkowym na pulment.

KATARZYNA SKOWRONEK

Conservation and arrangement of retable elements from the Chapel of Our Lady of the Rosary in the Basilica of Holy Trinity of the Dominican Order in Krakow: the painting *Man of Sorrows*, reliquary frame in the form of a floral wreath, metal applications and a frame

Thesis supervisor: Prof. Jadwiga Wyszyńska,

The MA thesis concerned the preservation of a varied set of late baroque altar elements in terms of used material. Archival and laboratory tests, as well as technical and aesthetic maintenance were carried out and a new arrangement was developed, taking into account the safe assembly method.

The *Man of Sorrows* painting, 17th–18th century, is made in a tempera technique with resin glazes on a canvas nailed flat to the backrest of the altar. The authorial format was enlarged in the 18th century, by suturing four sheets of linen. Unevenness of the structure of the wooden substrate adversely affected the condition of the painting. After cleaning the painting layer, lining with a cardboard interlayer was performed on a linen canvas, using Beva 371. The whole painting was mounted on a polycarbonate plate, because the construction of the altar did not allow the use of looms. The cavities were filled by an imitative method.

The reliquary, chosen as the most damaged one of the twelve, contains the relics of St. Paul the Apostle. It was made in a form of a floral wreath of paper and *papier-mâché*. Its elements, covered with paint and brass foil and mounted on a base of stiffened velour, were cleaned and disinfected. The work programme has become a model for the remaining eleven reliquaries.

The collection of votive offerings and metal applications, made of silver, gilded silver and gold, included the two biggest applications depicting a ribbon with an inscription and a gilded crown of thorns, as well as fourteen smaller ones: hearts, crucifixes, medalion – some of which are punctured, some have carved inscriptions and dates inside them and some have silk ribbons. Mounted directly on the face of the painting, the applications pierced the canvas and were the cause of deformation of the plane of the painting support, among suture protrusion on the edges of a non-authorial canvas strips. The surface of metal was cleaned and protected with an acrylic resin layer. A safe assembly method was proposed within the non-authorial canvas.

A gilded profiled frame glazed with a sheet of cast glass, nailed to the ground, formed a chamber, which promoted the accumulation of moisture - stored in accumulations of dust. The frame and the glass were cleaned, the fragments of flaky mortar were glued, and the cavities of gold were filled with gold flakes with the use of a bole.



Chrystus Boleściwy, technika temperowo-żywiczna, XVII-XVIII w., awers, całość, stan po konserwacji. Na zdjęciu widoczny obraz wraz z zamontowanymi aplikacjami metalowymi. Fot. K. Skowronek

Man of Sorrows, tempera-resin technique, 17th-18th century, obverse, full view, condition following conservation. The painting with mounted metal applications. Photo by: K. Skowronek



Oprawa relikwiarzowa w formie wieńca roślinnego – papier i papier-mâché pokryte folią i farbą mosiężną, XIX w., awers, całość, stan przed konserwacją. Fot. K. Skowronek

Reliquary frame in the form of a floral wreath – paper and paper-mâché covered with foil and lead paint, 19th century, obverse, full view, condition prior to conservation. Photo by: K. Skowronek



Oprawa relikwiarzowa w formie wieńca roślinnego, awers – stan po konserwacji. Fot. K. Skowronek

Reliquary frame in the form of a floral wreath, obverse – condition following conservation.
Photo by: K. Skowronek



Adoracja Matki Boskiej przez św. Dominika i św. Katarzynę Sieneńską, awers chorągwi. Stan przed konserwacją. Fot. P. Gąsior

The Adoration of the Virgin by St Dominic and St Catherine of Siena, the obverse of the banner. Condition prior to conservation. Photo by: P. Gąsior

GABRIELA SZALAST-DAO QUY

Dwustronne malowidło chorągwi procesyjnej ze zbiorów Muzeum Uniwersytetu Jagiellońskiego, datowanej na 2. ćwierć XIX wieku – problemy konserwatorskie i ekspozycyjne

Promotor: prof. Jadwiga Wyszyńska

Przedmiotem pracy magisterskiej było dwustronne malowidło olejne na płótnie lnianym, przedstawiające po stronie awersu *Adorację Matki Boskiej przez św. Dominika i św. Katarzynę Sieneńską* oraz *Wizję św. Jacka* na rewersie.

Zagadnieniem podstawowym było przeprowadzenie pełnej konserwacji technicznej oraz, częściowo, konserwacji estetycznej dwustronnego malowidła (prace w zakresie konserwacji tkaniny równolegle prowadziła mgr Magdalena Naruszewicz z pracowni konserwatorskiej Muzeum UJ). Wstępne zabezpieczenie połączone z relaksacją oraz stopniowe rozprostowywanie deformacji z równoczesną impregnacją kleikiem króliczym pozwoliły zachować oryginalny charakter i odzyskać płaszczyznę podobrazia. Po oczyszczeniu powierzchni warstwy malarskiej skleiono rozdarcia i uzupełniono ubytki protezami płóciennymi, założono kit emulsyjnym po obu stronach podobrazia.

Kolejne zadanie obejmowało zaprojektowanie i zrealizowanie systemu zawieszenia chorągwi wraz rekonstrukcją niezachowanej górnej części bławatu. Obraz ujęto w techniczną oprawę, niezbędną przy montażu tkaniny obszycia i przewidzianą pod kątem zawieszenia chorągwi na drążku. Było to podwójne, złożone u góry okno z jedwabnej krepeliny z wykorzystaniem folii Beva 371.

Zakres uzupełnienia warstwy malarskiej dotyczył tylko strony awersu. Był on realizowany metodą scalająco-naśladowczą przy użyciu farb olejnych Maimeri Puro.

Rekonstrukcję górnej, niezachowanej partii tkaniny obszycia poprzedziły próby, których celem było wytypowanie zestawu materiałów i metod dających efekt najbardziej zbliżony estetyką do oryginału. Ostatecznie na chińskim jedwabiu barwionym i apreturowanym wykonano ornament złotem mineralnym na barwionej warstwie podkładowej, wykańczając go konturem farby do tkanin. W podobny sposób przygotowano protezy do uzupełnienia drobnych ubytków tkaniny obszycia. Zespolecie obszycia z obrazem jest przewidziane po zakończeniu uzupełnień ubytków warstwy malarskiej po obu stronach malowidła.

GABRIELA SZALAST-DAO QUY

Double-sided painting of a processional banner from the collection of the Jagiellonian University Museum, dating back to the second quarter of the 19th century – conservation and exhibition issues

Thesis supervisor: Prof. Jadwiga Wyszynska

The MA thesis was devoted to the double-sided oil painting on a linen canvas, depicting on the obverse side *The Adoration of the Holy Mother by St Dominic and St Catherine of Siena* and *The Vision of St Hyacinth of Poland* on the reverse.

The basic issue was to carry out a full technical conservation and partly an aesthetic conservation of the double-sided painting (works in the field of fabric conservation were carried out in parallel by Magdalena Naruszewicz, MA, from the conservation workshop of the Jagiellonian University Museum). The initial protection combined with relaxation and gradual straightening of deformations with simultaneous impregnation with pap allowed to preserve the original character and regain the plane of the painting's support. After cleaning the surface of the painting layer, the tears were glued and the cavities were filled with linen prostheses, an emulsion putty was placed on both sides of the painting's support.

The next task was to design and implement a banner suspension system along with the reconstruction of the unpreserved upper part of the fabric. The painting is included in the technical setting, necessary for the assembly of the stitching fabric and provided for suspension of the banner on the bar. It was a double, bended at the top window made of silky fabric with the use of Beva 371 foil. The scope of replenishment of the paint layer concerned only the obverse side. It was carried out using the merging and imitation method through Maimeri Puro oil paints.

The reconstruction of the upper, unpreserved part of the facing fabric was preceded by tests aimed at selecting a set of materials and methods that give the effect of the most similar aesthetics to the original. Finally, on the Chinese dyed and gentrified silk the ornament was made with mineral gold on a coloured ground layer, finished with a contour of fabric paint. Prostheses were prepared in a similar way to fill minor cavities in the stitching fabric. The weld of the stitching layer and the painting is predicted after completing restoration of the loss of the painting layer on both sides of the painting.



Wizja św. Jacka, rewers chorągwi. Stan przed konserwacją. Fot. P. Gąsior

The Vision of St Hyacinth of Poland, the reverse of the banner. Condition prior to conservation.
Photo by: P. Gąsior



Awers chorągwi w trakcie konserwacji, przed wykonaniem retuszu. Fot. P. Gąsior

The obverse of the banner under conservation, prior to retouching. Photo by: P. Gąsior



Rewers chorągwi przed wykonaniem retuszu. Fot. P. Gąsior

The reverse of the banner prior to retouching. Photo by: P. Gąsior



Stan przed konserwacją, obraz przed demontażem drewnianego podłoża i aplikacji. Fot. P. Gąsior

Condition prior to conservation; the painting prior to the removal of the wooden support and applications.
Photo by: P. Gąsior

MONIKA SZMIT

Konserwacja obrazu *Matki Boskiej Częstochowskiej* z Hecznarowic. Zagadnienia dotyczące występowania koron władysławowskich oraz dokumentacji warstw nieodsłoniętych

Promotor: dr Anna Sękowska

Przedmiotem pracy magisterskiej był obraz z wizerunkiem Matki Boskiej Częstochowskiej, od wieków zdobiący wnętrze kościoła w Hecznarowicach. Po demontażu licznych, niemal całkowicie przesłaniających wizerunek elementów dekoracyjnych oraz drewnianego podłoża ujawniono istnienie wielokrotnie modyfikowanego malowidła na płótnie.

Kilkakrotnie przemalowywany obraz o zmienionym formacie i nieznaney proveniencji musiał zostać poddany wnikliwej analizie przed rozpoczęciem prac konserwatorskich oraz na kolejnych etapach przeprowadzanych zabiegów. Wykonane badania pozwoliły na potwierdzenie wielowarstwowego charakteru malowidła, wstępne określenie zmian kompozycyjnych, wykorzystanych technik i technologii oraz natury dawnych ingerencji konserwatorskich. Ujawniono istnienie dwóch wizerunków Madonny z Dzieciątkiem pod wierzchnią warstwą przemalowania. Za szczególnie wartościową można uznać pierwotną warstwę oraz korony władysławowskie należące do fazy pierwszej modyfikacji. Wykorzystane metody badawcze oraz przeprowadzone zabiegi pozwoliły na ocenę stanu zachowania poszczególnych warstw oraz przybliżone datowanie obiektu na 1. połowę XVIII wieku. Ze względu na ujawnienie złego stanu zachowania rozległego obszaru malowidła w warstwie oryginalnej, pomniejszenie podobrazia w stosunku do zakresu występowania pierwotnego wizerunku, wykryte przesunięcia kompozycyjne oraz trudności napotkane podczas prób usuwania przemalowań podjęto decyzję o usunięciu jedynie XX-wiecznych efektów zabiegów konserwatorskich i nieodsłanianiu pierwotnej warstwy.

Zamiast dodatkowej ingerencji na wielokrotnie już „konserwowanym” obiekcie zdecydowano się na wykorzystanie metod analizy fizyko-chemicznej dla udokumentowania budowy i historii dzieła sztuki oraz w celu stworzenia wizualnego przedstawienia części malowidła, które *de facto* pozostanie niewidoczne.

Zadecydowano także o osobnej ekspozycji obrazu oraz drewnianych elementów dekoracyjnych: podłoża, sukienki, koron i aniołów.

MONIKA SZMIT

The conservation of The Black Madonna of Czestochowa painting from Hecznarowice. The issues concerning the occurrence of the Wladyslaw's crowns and the documentation of the unveiled layers

Thesis supervisor: Anna Sękowska, Ph.D.

The MA thesis was devoted to the painting with the image of The Black Madonna of Czestochowa, which has decorated the interiors of the church in Hecznarowice for centuries. After the dismantling of numerous, almost entirely obscuring the image, decorative elements and wooden substrate, the existence of a repeatedly modified painting on the canvas was revealed.

The repainted painting with a changed format and unknown provenance had to undergo a thorough analysis before the conservation works and the subsequent stages of the performed treatments. The performed research allowed to confirm the multi-layered nature of the painting, the preliminary determination of compositional changes, the techniques and technologies used and the nature of the past conservation interventions. The existence of two images of Madonna and the Child was revealed under the top layer of repainting. The original layer and the Wladyslaw's crowns belonging to the phase of the first modification can be regarded as particularly valuable. The research methods used and the treatments carried out allowed the assessment of the state of preservation of individual layers and the approximate dating of the painting to the first half of the 18th century. Due to the disclosure of the poor conservation status of the vast area of the painting in the original layer, the depreciation of the original painting support in relation to the area of the appearance of the original image, detected composition shifts and difficulties encountered during attempts to remove the repainting, a decision was made to remove only the 20th century effects of conservation and not to reveal the original layer.

Instead of additional interference on the painting that was repeatedly 'preserved', it was decided to use methods of physico-chemical analysis to document the construction and history of the work of art and to create a visual representation of a part of the painting that will in fact remain invisible.

It was also decided to separate the painting and wooden decorative elements: the substrate, dresses, crowns and angels.



Lico obrazu przed konserwacją. Fot. P. Gąsior

The face of the painting prior to conservation. Photo by: P. Gąsior



Lico obrazu po uzupełnieniu ubytków zaprawy i zawerniksowaniu. Fot. P. Gąsior

Work in progress: losses to the ground filled and varnishing completed. Photo by: P. Gąsior



Lico obrazu po konserwacji. Fot. P. Gąsior

The face of the painting following conservation. Photo by: P. Gąsior



Awers, *Matka Boska Szkaplerzna z Góry Karmel*, stan przed konserwacją. Lico pokryte warstwą linoksydu, widoczne ubytki warstwy zaprawy. Fot. P. Gąsior

Obverse, *Our Lady of the Scapular of Mount Carmel*, condition prior to conservation. The face of the painting covered with a layer of linoleum; losses in the ground. Photo by: P. Gąsior

ANDRZEJ ŻYGADŁO

Wpływ mydeł olejowych i linoksydu, wypełniających przestrzenie pomiędzy malowidłem a podobrazem, na proces konserwacji dwustronnego obrazu na podobrazu ze stali ocynkowanej z przedstawieniem *Matki Boskiej Szkaplerznej z Góry Karmel* na awersie i *Chrystusa błogosławiącego dzieci* na rewersie, własność parafii pw. św. Fabiana i Sebastiana oraz Matki Boskiej Szkaplerznej z Góry Karmel w Ostrowie koło Przeworska

Promotor: dr hab. Marta Lempart-Geratowska

W ramach pracy magisterskiej przeprowadzono konserwację dwustronnego obrazu wykonanego w technice olejnej na podobrazu stalowym ocynkowanym, stanowiącego główną część feretronu pochodzącego z kościoła w Ostrowie koło Przeworska – na awersie *Matka Boska Szkaplerzna z Góry Karmel*, na rewersie *Chrystus błogosławiący dzieci*.

Obiekt znajdował się w katastrofalnym stanie zachowania. Warstwę malarską pokrywały powłoki spolimeryzowanego oleju lnianego. Malowidła, w bardzo dużym stopniu odspojone od podobrazia, cechowały się licznymi ubytkami i odkształceniami. Między zaprawą a podobrazem zalegały pokłady zmydlonego oleju lnianego i linoksydu, powodujące guzowate deformacje powierzchni.

Celem prac konserwatorskich było zatrzymanie postępujących procesów niszczących, usunięcie ich przyczyn oraz przywrócenie właściwości technicznych i wartości estetycznych malowideł. Aby to osiągnąć, kompozycje zabezpieczono bibułą japońską przy użyciu 4-procentowego wodnego roztworu Tylozy MH 300. Odspojenia podklejono 10-procentowym roztworem Bevy 371 w benzynie ekstrakcyjnej. Odkształcenia malowidła wyrównano kauterem. Następnie usunięto warstwy spolimeryzowanego oleju lnianego przy użyciu mieszaniny acetonu z etanolem.

Aby usunąć olejany wypełniający przestrzenie między podobrazem i zaprawą opracowano metody odspajania płatów malowidła (fragmentów) i ich powtórnego osadzania na podobrazu. Wytypowane miejsca licowano bibułą japońską, stosując Beve O.F. Gel (połączoną z wodą w stosunku 1:2), a następnie mechanicznie odspajano w podwyższonej temperaturze. Po mechanicznym usunięciu zmydlonego oleju płaty osadzano na Beve O.F. 371. Wykonano 691 analogicznych zabiegów. Ubytki warstwy zaprawy uzupełniono gotową masą Beva Gesso-p, po zawerniksowaniu wykonano retusz warstwy malarskiej.

Przeprowadzone badania fizyko-chemiczne i kwerendy archiwalne pozwoliły ustalić bogatą historię i ikonografię zabytku oraz przybliżony czas jego powstania – lata 70. XIX wieku.

ANDRZEJ ŻYGADŁO

The impact of oil soaps and linoxides, filling the spaces between the painting and the support, on the process of preserving a double-sided painting on the galvanised steel support with the representation of *Our Lady of the Scapular of Mount Carmel* on the obverse and *The Christ blessing the children* on the reverse, owned by parish under the invocation of St Fabian and St Sebastian and Our Lady of the Scapular of Mount Carmel in Ostrów near Przeworsk

Thesis supervisor: Marta Lempart-Geratowska, Ph.D.

As part of the MA thesis, the conservation of a double-sided oil painting created on a galvanised steel support was carried out, which forms the main part of the feretory from the church in Ostrów near Przeworsk – with *Our Lady of the Scapular of Mount Carmel* on the obverse, and *The Christ blessing the children* on the reverse.

The painting was in a catastrophic state of preservation. The painting layer was coated with polymerised linseed oil. The paintings, very much detached from the support, were characterised by numerous cavities and deformations. Between the mortar and the support the layers of saponified linseed oil and linoxide were visible, causing nodular deformation of the surface.

The purpose of the conservation work was to stop the progressive destructive processes, to remove their causes and to restore the technical properties and aesthetic values of the painting. To achieve this, the compositions were protected with Japanese tissue paper using a 4% aqueous solution of Tyloza MH 300. The loosening was glued with a 10% solution of Beva 371 in the extraction gasoline. Deformation of the painting was levelled with a cautery. The layers of polymerised linseed oil were then removed using a mixture of acetone and ethanol.

In order to remove the oleaginous spaces between the support and the mortar, methods have been devised to separate sheets of the painting (fragments) and to re-assemble them into the support. The selected sites were covered with Japanese tissue paper, using Beva O. F. Gel (combined with water in 1:2 ratio) and then mechanically separated at elevated temperature. After mechanical removal of the saponified oil, the patches were deposited on Beva O. F. 371. 691 similar treatments were performed. The cavities of the mortar layer were supplemented with a ready mass of Beva Gesso-p, after varnishing the retouching of the painting layer was carried out.

The physico-chemical research and archival queries made it possible to determine the rich history and iconography of the monument and the approximate time of its creation – in the 1870s.



Rewers, Chrystus błogosławiący dzieci, stan przed konserwacją. Lico pokryte warstwą linoksydu, widoczne ubytki warstwy zaprawy. Fot. P. Gąsior

Reverse, The Christ Blessing the Children, condition prior to conservation. The face of the painting covered with a layer of linoxine; losses in the ground. Photo by: P. Gąsior



Awers, stan w trakcie konserwacji, po podklejeniu i oczyszczeniu prawej części malowidła. Widoczne, naniesione czarnym pisakiem linie wyznaczające zakres penetracji kleju. Fot. A. Żygadło

Obverse, work in progress after regluing and cleaning of the right part of the painting. The area of the glue penetration marked with a black felt-tip pen. Photo by: A. Żygadło



Awers, stan w trakcie konserwacji po wykonaniu zabiegów konserwatorskich przewidzianych w ramach pracy magisterskiej. Fot. P. Gąsior

Obverse, condition during conservation following the conservation procedures envisaged by the MA dissertation. Photo by: P. Gąsior



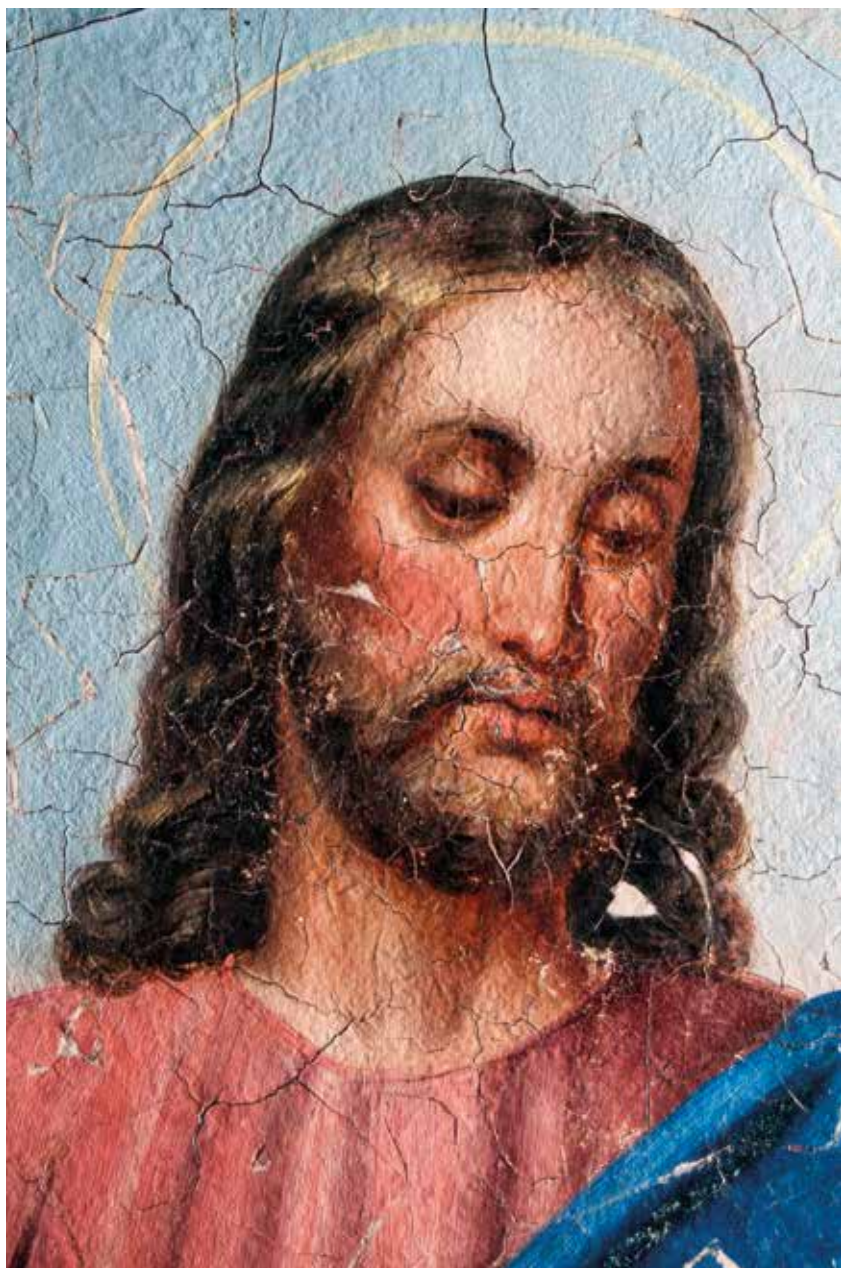
Rewers, fragment – głowa Chrystusa, stan przed konserwacją. Fot. A. Żygadło

Reverse, fragment – Christ's head, condition prior to conservation. Photo by A. Żygadło



Rewers, fragment – głowa Chrystusa, stan w trakcie konserwacji. Lico pokryte linoksydem, liczne ubytkami zaprawy, widoczne miseczkowate i daszkowate oraz guzowate deformacje powstałe w skutek wytworzenia się mydła olejowych. Fot. A. Żygadło

Reverse, fragment – Christ's head, conservation work in progress. Face of the painting covered with a layer of linosine; numerous losses in the ground; bowl- and roof-like cavities and nodular deformations caused by saponified oil. Photo by: A. Żygadło



Rewers, fragment – głowa Chrystusa, stan w trakcie konserwacji – po osadzeniu płata na podobrazii, wyprasowaniu deformacji warstwy zaprawy, usunięciu licowania i uzupełnieniu ubytków zaprawy.
Fot. A. Żygadło

Reverse, fragment – Christ's head, conservation work in progress – following the reattachment of the sheet to the support, levelling off of the ground deformation, the removal of the facing and filling losses in the ground. Photo by: A. Żygadło



Rewers, stan w trakcie konserwacji – po uzupełnieniu ubytków warstwy zaprawy. Fot. P. Gąsior

Reverse, conservation in progress, with losses in the ground filled. Photo by: P. Gąsior



Kadzielnica japońska, Satsuma, ok. 1880. Stan przed konserwacją. Ujęcie brzuśca z przedstawieniem dwóch bogów, widoczny brak nóżek. Fot. A. Gurtat

Japanese censer, Satsuma, ca. 1880. Condition prior to conservation. The censer body with a representation of two gods; legs missing. Photo by: A. Gurtat

ANGELIKA GURTAT

Problematyka konserwacji i rekonstrukcji ubytków zabytkowej ceramiki fajansowej szkliwionej na przykładzie japońskiej kadzielnicy z ok. 1880 roku

Promotor: prof. Ireneusz Płuska

Przedmiotem pracy magisterskiej była japońska kadzielnica pochodząca z okręgu Satsuma w Japonii, obecnie należąca do zbiorów Muzeum Uniwersytetu Jagiellońskiego Collegium Maius w Krakowie. Obiekt wymagał przeprowadzenia prac konserwatorskich, które obejmowały rekonstrukcję brakujących elementów – nóżek, oraz plastyczno-estetyczną aranżację całości. W trakcie realizacji pracy zapoznano się z techniką i technologią wykonania produktów ceramicznych oraz metodami rekonstrukcji brakujących nóżek z masy ceramicznej zdobionej szkliwami ceramicznymi. Ze względu na bardzo dobry stan zachowania obiektu zostały wykonane jedynie nieinwazyjne badania fizyczne: analiza przenośnym spektroskopem fluorescencji rentgenowskiej, makro XRF, zdjęcia rentgenowskie, fotografie luminescencji wzbudzonej UV, reflektografia IR oraz tomografia wielowarstwowa. Praca przy rekonstrukcji nóżek wymagała wielu prób w celu przygotowania odpowiedniej masy ceramicznej, a następnie osiągnięcia właściwej temperatury pieca i określenia czasu wypału elementów. Ponadto należało skleić zachowaną nóżkę oraz dopasować kolor szkliwa rekonstruowanych elementów do całości obiektu. Udało się osiągnąć bardzo dobry efekt, stosując, co szczególnie warto podkreślić, naturalne materiały, które spełniły przyjęte założenia konserwatorskie.

ANGELIKA GURTAT

The issue of conservation and reconstruction of losses in antique earthenware glazed ceramic as exemplified by a Japan censer from ca. 1880

Thesis supervisor: Prof. Ireneusz Płuska

The MA thesis focuses on the Japan censer from the region of Satsuma, Japan, currently belonging to the Collection of the Jagiellonian University Museum Collegium Maius in Kraków. The object required conservation works which included reconstruction of missing elements – legs as well as plastic-aesthetic arrangement of the whole. While performing the works, a technique and technology of creating ceramic products as well as methods of reconstruction of the missing legs from ceramic mass ornamented with the ceramic glazes were introduced. Due to an excellent state of preservation of the object, only non-invasive physical examinations were conducted: macro XRF analysis, X-ray photographs, UV excited luminescence photographs, IR reflectography and multilayer scanning. Reconstruction work required many attempts to prepare appropriate ceramic mass and after that, in order to reach the right temperature of an oven and determine the firing time of elements. Moreover, the preserved leg had to be glued, and the glaze colour of the reconstructed elements had to be matched to the whole object.

A satisfactory result was reached, using, which is particularly worth emphasizing, natural materials, which fulfilled the adopted conservation assumptions.



Stan przed konserwacją. Nóżka naczynia z przedstawieniem lwa Shishi. Widoczne przełamanie na wysokości oczu, przetarcia złota w dolnej partii nóżki i na wąsach. Fot. A. Gurtat

Condition prior to conservation. The legs of the vessel with the image of the Shishi lion. A crack visible at the height of the eyes, gilding worn out in the lower section of the leg and on whiskers.
Photo by: A. Gurtat



Zdjęcia nóżek z przedstawieniem lwa ShiShi. Proces tworzenia rekonstrukcji nóżki. Od lewej nóżka z szwami wypalona na biskwit, nóżka z tlenkiem cyny (ZnO), nóżka z szkliwem ołowiowym, nóżka z warstwą dekoracyjną (od góry farby naszkliwne, na dole angoba). Fot. A. Gurtat

Legs with the representation of the ShiShi lion. The process of leg reconstruction. From the left: biscuit-fired leg with seams, leg with zinc oxide (ZnO), lead-glazed leg, leg with a decorative layer (top: glaze coat, bottom: slip). Photo by: A. Gurtat



Stan po konserwacji. Fot. A. Gurtat

Condition following conservation. Photo by: A. Gurtat



Św. Anna Samotrzeć – stan przed konserwacją. Widoczny zły stan zachowania zapraw i polichromii, oraz nadpalenia powstałe w skutek pożaru. Fot. P. Gąsior

Saint Anne with the Virgin and Child – condition prior to conservation. Visibly poor condition of the ground and polychrome; traces of flames caused by fire. Photo by: P. Gąsior

KATARZYNA JENERALCZYK-FIOŁEK

Zagadnienie aranżacji zabytkowych obiektów gotyckich w nowej przestrzeni na przykładzie rzeźby przedstawiającej św. Annę Samotrzec z ok. 1410 roku z kościoła pw. Wszystkich Świętych w Kolbuszowej

Promotor: st. wykł. mgr Barbara Budziaszek

Głównym zadaniem konserwatorskim, opisanym w pracy magisterskiej, było przywrócenie do kultu datowanej na początek XV wieku rzeźby przedstawiającej św. Annę Samotrzec. Ta niewielkich rozmiarów figura przez ponad 150 lat znajdowała się poza świątynią. Wyniesiona z kościoła podczas pożaru w 1852 roku długo funkcjonowała jako feretron w lokalnej kapliczce, a następnie była przechowywana przez kolejne pokolenia u rodziny, która uratowała ją z pożogi. Dopiero w 2016 roku za pośrednictwem Emmy z Wolińskich Lewowej i jej wnuków rzeźba powróciła do parafii. Odbudowana po pożarze i do niedawna rozbudowywana świątynia zasadniczo różni się wielkością i wyposażeniem od pierwotnego drewnianego kościółka. Obecnie jest to przestrzeń, w której eksponowanie obiektu o wymiarach 56,5 × 35,5 cm powinno być szczególnie przemyślane. Przeanalizowanie historii wybranych gotyckich rzeźb drewnianych, które na przestrzeni wieków zmieniały miejsca ekspozycji w obrębie tej samej świątyni, i tych, które przenoszono do mniejszych kościołów i kapliczek, ukierunkowało opracowanie projektu ekspozycji figury św. Anny Samotrzec w nowym wnętrzu. Uwzględniając zatem fakt, jaki wpływ na losy zabytku miał sposób i miejsce jego ekspozycji, zaproponowano obudowę architektoniczną, która nie tylko technicznie zabezpiecza rzeźbę, lecz także stanowi stylową oprawę, nawiązującą do gotyckiej nastawy ołtarzowej, w której figura funkcjonowała pierwotnie. Prace przy rzeźbie obejmowały konserwację techniczną i estetyczną, w ramach których na podstawie ocalałych fragmentów odtworzono aranżację kolorystyczną, powtarzając technologię oryginału z jednoczesnym zachowaniem patyny czasu. Analogiczną technologię zastosowano na obudowie architektonicznej, aby finalnie uzyskać efekt estetycznego scalenia z rzeźbą.

KATARZYNA JENERALCZYK-FIOŁEK

The issue of antique gothic objects arrangement in new space, as exemplified by the sculpture depicting Saint Anne from ca. 1410 from the All Saints Church in Kolbuszowa

Thesis supervisor: senior lecturer Barbara Budziaszek, MA

The main conservatory task presented in the MA thesis was to restore the sculpture of Saint Anne which dates back to the beginning of the 15th century as a cult object. This rather small statue remained out of the temple for over 150 years. Carried out from the church during the fire in 1852, the sculpture functioned as a feretory in a local shrine for a long period only to be later on kept by next generations by the family which saved it from conflagration. Only in 2016, thanks to the agency of Emma from Wolińscy Lewowa and her grandchildren, the sculpture returned to the parish. Rebuilt after the fire and until recently still undergoing extension the temple differs primarily in size and furnishings from the original, small, wooden church. Currently, it constitutes space in which exposing an object with dimensions 56,6 x 35,5 cm should be singularly thought out. The analysis of the history of chosen gothic wooden sculptures, which over the centuries have been changing their exposition places within the same temple and those which were carried to smaller churches and shrines, oriented the development of the exposition of the sculpture of St. Anne in the new interior. Having regard to the influence which the place and manner of exposition had on the artefact, the use of an architectonic cover was suggested. It is not only a technical protection but also a stylish frame which refers to a gothic retable in which the figure initially functioned.

The works included technical and aesthetical conservation during which based on the survived parts, colour arrangement was reconstructed replicating the technology of the original and, at the same time, preserving the patina of age. Analogous technology was applied on the architectonic cover to ultimately reach aesthetic unification with the sculpture.



Widoczne nadpalenia na twarzy Dzieciątka – stan przed konserwacją. Fot. P. Gąsior

Burnt areas of the Child's face – condition prior to conservation. Photo by: P. Gąsior



Św. Anna Samotrzeć – stan po konserwacji. Fot. K. Jeneralczyk-Fiołek

Saint Anne with the Virgin and Child – condition following conservation. Photo by: K. Jeneralczyk-Fiołek



Rzeźba po konserwacji eksponowana w obudowie architektonicznej. Fot. K. Jeneralczyk-Fiołek

The sculpture after conservation procedures displayed in a carved niche. Photo by: K. Jeneralczyk-Fiołek



Św. Florian – stan przed konserwacją. Foto. P. Gąsior

St. Florian – condition prior to conservation. Photo by: P. Gąsior

JERZY MIELCAREK

Konserwacja figury św. Floriana ze zbiorów Bazyliki Mariackiej w Krakowie w kontekście specyfiki zniszczeń rzeźby drewnianej, polichromowanej, wynikającej z miejsca ekspozycji i przechowywania

Promotor: st. wykł. mgr Barbara Budziaszek

Figura przedstawiająca św. Floriana (wysokość wraz z chorągwią 112 cm, szerokość 31 cm, głębokość 20 cm) to XVIII-wieczna drewniana, polichromowana rzeźba o nieznanym proveniencji, przechowywana w skarbcu Bazyliki Mariackiej w Krakowie. Figura znajdowała się w złym stanie zachowania. Jej zniszczenia były charakterystyczne dla obiektów drewnianych, polichromowanych, ekspozowanych na zewnątrz np. w kapliczkach czy na elewacjach.

Celem pracy magisterskiej było wykonanie zabiegów poprawiających statykę figury poprzez stabilizację jej poszczególnych elementów oraz konserwację polichromii zachowanej pod licznymi warstwami zabrudzeń i przemalowań. Przeprowadzone prace konserwatorskie uwarunkowała złożona budowa obiektu, składającego się z licznych, połączonych ze sobą, drewnianych elementów, które ze względu na miejsce ekspozycji figury były narażone na postępujące osłabienie struktury, pękanie i rozklejanie. Zatem przed przystąpieniem do prac konserwatorskich było konieczne rozpoznanie i uwzględnienie specyfiki zniszczeń typowych dla tego typu obiektów, narażonych na działanie niekorzystnych warunków atmosferycznych.

Część teoretyczna, zawierająca opracowanie tytułowej problematyki i dokumentację przeprowadzonej konserwacji, została poszerzona o zagadnienia z zakresu historii sztuki dotyczące ikonografii przedstawienia oraz o analizę formy, która uzupełnia wiedzę na temat historii rzeźby.

JERZY MIELCAREK

Conservation of a figure of Saint Florian from the Kraków Saint Mary's Basilica Collection in the context of the character of damages of the wooden polychrome sculpture resultant from the place of exposition and storage

Thesis supervisor: senior lecturer Barbara Budziaszek, MA

The figure depicting Saint Florian (height incl. flag - 112 cm, width - 31 cm, depth - 20 cm) is a wooden, polychrome sculpture from the 18th century of unknown provenance, kept in the treasury of the Saint's Mary Basilica in Kraków. The figure was in a poor state of preservation. Its damages were typical for wooden, polychrome objects being exposed outside, e.g. in chapels or on elevations.

The purpose of the MA thesis was to carry out procedures that were to improve the figure's statics by stabilisation of its several elements and conservation of polychromy preserved under numerous layers of dirt and overpaints. Performed conservation works were contingent on a complex structure of the object which consisted of multiple, connected wooden elements, which due to figure's place of exposition were subjected to progressive weakening of its structure, cracking and unsticking. Before conservation works, it was necessary to recognise and consult the character of damages typical for objects of such kind, subjected to unfavourable atmospheric conditions.

The theoretical section of the present paper, which involves study on the eponymous issue and the documentation of conservation works, was extended to include questions relating to the history of art concerning iconography depiction and form analysis which complements the knowledge of the sculpture's history.



Św. Florian – stan po konserwacji. Fot. P. Gąsior

St. Florian – condition after conservation. Photo by: P. Gąsior



Fragment obiektu podczas odsłaniania warstwy pierwotnej polichromii. Foto. P. Gąsior

A fragment of the object during works aimed at revealing the original polychrome layer.
Photo by: P. Gąsior



Fragment po konserwacji – po uzupełnieniu ubytków odsłoniętej polichromii, srebrzeń i złocień. Fot. P. Gąsior

A fragment after conservation, following repair of the damage to the revealed polychrome, and filling gaps in the silvering and gilding. Photo by: P. Gąsior



Stan przed konserwacją. Dokumentacja stanu zachowania figury z widoczną warstwą ostatniego przemalowania, retuszy oraz imitacji złoceń. Fot. P. Gąsior

Condition prior to conservation. Documentation of the sculpture's preservation state showing the layer of the last repainting, retouching and gilding imitation. Photo by: P. Gąsior

WOJCIECH TRYŚŁA

Koncepcja konserwacji estetycznej polichromowanej rzeźby drewnianej w kontekście późniejszych nawarstwień na przykładzie gotyckiej *Piety* ze zbiorów Muzeum Collegium Maius Uniwersytetu Jagiellońskiego w Krakowie

Promotor: dr Janusz Sarkowicz

Drewniana, polichromowana rzeźba przedstawiająca *Pietę* została wykonana w 2. połowie XV wieku. Liczne późniejsze nawarstwienia i przemalowania znacząco zmieniły pierwotną estetykę dekoracji figury, ujmując jej autentyczności zabytku z okresu gotyku.

Badania stratygraficzne oraz wykonane analizy fizyko-chemiczne określiły stan najstarszych warstw dekoracji, zachowanych niekiedy śladowo w obrębie określonych partii figury. Po rozpoznaniu budowy technologicznej obiektu przyjęto założenia dotyczące zakresu jego konserwacji – zarówno od strony technicznej, jak i estetycznej.

Istotnym etapem prac było usuwanie licznych przemalowań. Niefachowo wykonane naprawy zostały skorygowane lub zastąpione z uwzględnieniem metod i materiałów stosowanych we współczesnej konserwacji. Uzupełnienie ubytków formy rzeźbiarskiej przy podstawie sprawiło, że obiekt odzyskał możliwość postawienia go w stabilnej pozycji. W ramach konserwacji estetycznej zdecydowano się przyjąć rozwiązanie kompromisowe, uwzględniając wykorzystanie walorów artystycznych warstw malarskich pochodzących z późniejszych aranżacji, ich ikonograficzną poprawność, zgodną z kolorystyką przedstawień pasyjnych. Pozwoliło to jednocześnie utrzymać gotycki charakter ekspresyjnej w wymowie figury. W obrębie karnacji Chrystusa i Marii oraz fragmentu tronu zostały wyeksponowane najstarsze warstwy malarskie. Uzupełniono pierwotną dekorację pozłotniczą płaszcza Marii oraz odtworzono srebrzenie *perizonium* Jezusa.

W efekcie powyższych działań rzeźba odzyskała dobrą kondycję techniczną i walory estetyczne, odpowiadające także ekspozycji muzealnej.

WOJCIECH TRYŚŁA

Aesthetic conservation concept of polychrome wooden sculpture in the context of later overpaints on the example of Gothic *Pietà* from the collection of the Jagiellonian University Museum Collegium Maius in Kraków

Thesis supervisor: Janusz Sarkowicz, Ph.D.

The wooden polychrome sculpture depicting *Pietà* was created in the second half of the 15th century. Subsequent multiple stratifications and overpaints significantly changed the original aesthetic of the sculpture's decoration, detracting its authenticity as a gothic artefact.

The stratigraphic tests and physicochemical analyses assessed the condition of the oldest layers of the decoration, sometimes scantily preserved within the particular parts of the figure.

After the recognition of the object's technological construction, assumptions were made regarding the extent of both aesthetical and technical conservation.

A crucial stage of works was the removal of numerous overpaints. Unprofessional repairs were corrected or replaced, having regard to methods and materials used in contemporary conservation. Filling losses at the base of the sculptural mould enabled the object to stand in stable position again. Within the aesthetic conservation, it was decided to adopt a compromised solution, having regard to the use of aesthetic values of paint layers which came from later arrangements, their iconographic accuracy consistent with the colour scheme of the Passion depictions. At the same time, it allowed maintaining the gothic character of the expressive figure. The oldest paint layers were exposed within the colouring of Christ and Mary and fragments of the throne. The original gliding decoration of Mary's coat was complemented, and silvering of Jesus' perizonium was reconstructed.

As a result of above actions, the sculpture retrieved fine technical condition and aesthetic values, suitable also for a museum exhibition.



Widok z tyłu figury. Usuwanie późniejszych nawarstwień. Fot. P. Gąsior

The rear view of the figure. The removal of overpaint layers. Photo by: P. Gąsior.



Rzeźba w trakcie konserwacji, po usunięciu wybranych, późniejszych nawarstwień. Widoczne rozległe ubytki w warstwie zaprawy, zwłaszcza w dolnych partiach figury oraz stan zachowania najstarszej aranżacji w obrębie karnacji, tronu oraz płaszcza. Fot. P. Gąsior.

Conservation in progress, revealing extensive loss to the ground, especially in the lower section of the figure, and the state of preservation of the oldest arrangement, including the skin tone, the throne and the mantle. Photo by: P. Gąsior.



Rzeźba po konserwacji. Fot. P. Gąsior

Sculpture following conservation. Photo by: P. Gąsior.



Jan Michałowicz, *Zwiastowanie*, 1575, Muzeum XX. Czartoryskich, nr inw. XII-484, płaskorzeźba przed konserwacją. Fot. P. Gąsior

Jan Michałowicz, *Annunciation*, 1575, Princes Czartoryski Museum, Inv. XII-484, the relief prior to conservation. Photo by: P. Gąsior

TANITA CIESIELSKA

Problematyka konserwacji rzeźby alabastrowej na przykładzie *Zwiastowania* Jana Michałowicza z Muzeum XX. Czartoryskich

Promotor: dr hab. Zofia Kaszowska

Praca magisterska omawia najważniejsze problemy związane z konserwacją rzeźb alabastrowych, które pojawiły się przy renowacji jednej z czterech płaskorzeźb Jana Michałowicza z Urzędowa, wmurowanych w przewiązkę między Arsenalem a tzw. Klasztorkiem Muzeum XX. Czartoryskich w Krakowie. Płaskorzeźby te do końca XVIII wieku stanowiły boczne partie nastawy ołtarzowej, znajdującej się w kaplicy bp. Filipa Padniewskiego w katedrze wawelskiej. Płaskorzeźba ze sceną *Zwiastowania* (62,5 × 44,5 × 6,3 cm), będąca przedmiotem pracy dyplomowej, w niewiadomym czasie została rozbita na 124 kawałki, które następnie sklejono gipsem.

W ramach pracy magisterskiej obiekt wyjęto ze ściany, rozklejono wadliwe spoiny i pozbawiono go nieestetycznych uzupełnień gipsowych, jak również oczyszczono zabrudzoną powierzchnię. Ponadto usunięto żelazne elementy spajające i plamy ze związków żelaza. Następnie ruchome fragmenty płaskorzeźby sklejano, uzupełniono formę rzeźbiarską, wykorzystując masy z tworzyw termoplastycznych, i dalej zabezpieczono powierzchnię kamienia. Zaprojektowano konstrukcję wzmacniającą podłoże od odwrocie i umożliwiającą bezpieczną ekspozycję.

Płaskorzeźbę, która po konserwacji stała się obiektem ruchomym, będzie można umieścić w nowej aranżacji po otwarciu wyremontowanych wnętrz Muzeum XX. Czartoryskich. W ten sposób dzieło Jana Michałowicza zostanie pokazane w nowym świetle – ze zwróceniem uwagi na rolę artysty w historii polskiej rzeźby, dzieje kamiennych nastaw ołtarzowych oraz tzw. starożytnictwo przełomu XVIII i XIX wieku, dzięki któremu to wyjątkowe dzieło zachowało się do naszych czasów.

TANITA CIESIELSKA

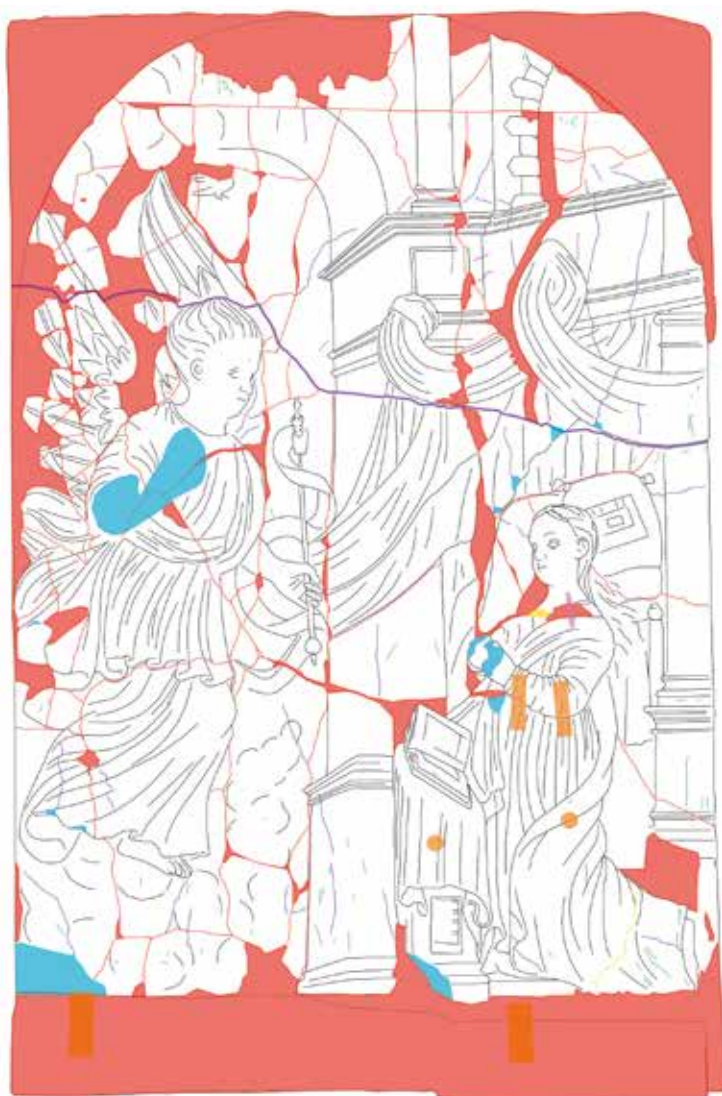
The issue of conservation treatment of alabaster sculpture as exemplified by Jan Michalowicz's *The Annunciation* from the XX Czaratoryscy Museum

Thesis supervisor: Zofia Kaszowska, Ph.D.

The MA Thesis discusses the most significant issues related to the conservation of alabaster sculptures, which appeared during the renovation of one of four reliefs of Jan Michalowicz from Urzędów, embedded into a passage between the Arsenal and the so-called Monastery of the XX Czaratoryscy Museum in Kraków. These reliefs were the lateral parts of the reredos set up in the Bishop Filip Padniewski's chapel in the Wawel Cathedral until the end of the 18th century. The relief with the scene of *The Annunciation* (62,5 × 44,5 × 6,3 cm), which has been the subject of thesis, was in an unknown time broken into 124 pieces, which were then glued with gypsum.

As part of this thesis, the object was removed from the wall, faulty joints were unglued, anaesthetic gypsum supplements were removed and the dirty surface was cleaned. In addition, the iron bonding elements and stains from the iron compounds were removed. Then the movable fragments of the relief were glued together, the sculptural form was supplemented using masses of thermoplastics and the stone surface was further protected. A construction was designed to strengthen the substrate from the verso, allowing safe exposure.

The relief, which after the conservation became a moving object, can be placed in a new arrangement after the opening of the renovated interiors of the XX Czaratoryscy Museum. In this way, the work of Jan Michalowicz will be displayed in a new light – with attention to the role of the artist in the history of Polish sculpture, the history of stone reredos and the so-called antiquity at the turn of the 18th and 19th centuries, thanks to which this unique creation has survived to our times.



Rejestr stanu zachowania płaskorzeźby
Jana Michałowicza ze sceną Zwiastowania
przed konserwacją
wyk. Tanita Ciesielska
2017

LEGENDA:
— zarys formy rzeźbiarskiej
— spoiny i uzupełnienia gipsowe
— spoina gipsowa drugiego złamania
— spoiny i uzupełnienia z kałafoni
— krawędzie ubytków formy rzeźbiarskiej
— spękania kamienia
— zadrapania
— lokalizacja elementów metalowych
— lokalizacja drewnianego kołka

Rejestr stanu zachowania obiektu przed konserwacją. Rys. T. Ciesielska

Record of object's condition prior to conservation. Drawing by: T. Ciesielska



Plaskorzeźba po wyjęciu ze ściany i rozklejeniu. Fot. P. Gąsior

The relief following the removal from the wall and ungluing. Photo by: P. Gąsior



Stan po konserwacji. Fot. P. Gąsior

Condition following conservation. Photo by: P. Gąsior



Malowidło stanowiące materiał badawczy. Fot. K. Zielińska

The studied painting. Photo by: K. Zielińska

KAMILA ZIELIŃSKA

Możliwości i ograniczenia wybranych technik analitycznych w identyfikacji spoiw białkowych w malowidłach ściennych

Promotor: dr hab. Zofia Kaszowska

Obecność substancji białkowych w zabytkowych malowidłach jest wielce prawdopodobna ze względu na uwarunkowania historyczne, tzn. powszechność technik *a sec-co*. Ponieważ są one szczególnie podatne na oddziaływanie rozmaitych czynników fizyko-chemicznych, ich identyfikacja stanowi duże wyzwanie dla badaczy wspierających pracę konserwatorów. Rozpoznanie budowy technologicznej każdego obiektu, stanu zachowania i przyczyn niszczenia jest fundamentalną kwestią, gdyż determinuje szereg decyzji podejmowanych w trakcie interwencji konserwatorskich, takich jak np. wybór odpowiednich środków i metod przeprowadzanych zabiegów. Dostępność, a zarazem mnogość technik analitycznych pozwala sprostać szeroko zdefiniowanym potrzebom. Jednak brak w literaturze przedmiotu zbioru opinii na temat skuteczności technik badawczych w zakresie analizy spoiw białkowych w malarstwie ściennym stał się motywacją do podjęcia próby zestawienia oraz weryfikacji efektywności kilku z nich. Celem pracy magisterskiej była zatem ocena możliwości i ograniczeń wybranych technik fizyko-chemicznych w identyfikacji spoiw białkowych w malowidłach ściennych. Z tej racji przeprowadzono szereg badań na jednym zestawie materiałów, składającym się z przygotowanych próbek malarskich oraz próbek pobranych z obiektów zabytkowych. Do metod klasycznej analizy należały reakcje: z ninhydryną, z odczynnikiem Ehrlicha, pirolizy, biuretowa, ksantoproteinowa oraz histochemiczne wybarbianie przekrojów poprzecznych próbek. Do oceny wytypowano także cztery techniki instrumentalne: chromatografię cienkowarstwową, elektroforezę żelową, fourierowską spektroskopię absorpcyjną w podczerwieni oraz spektroskopię ramanowską. Przeprowadzone badania wykazały wielokierunkową problematykę identyfikacji białek w malarstwie ściennym. Trudności w uzyskaniu jednoznacznych wyników wzywają do ostrożności zarówno w interpretacji analiz, jak również w podejmowanych działaniach konserwatorskich.

KAMILA ZIELIŃSKA

Possibilities and limitations of selected analytical techniques in the identification of protein binders in wall paintings

Thesis supervisor: Zofia Kaszowska, Ph.D.

The presence of protein substances in historic paintings is highly probable due to historical conditions, i.e. the common use of *a secco* techniques. Since they are particularly susceptible to the impact of various physio-chemical factors, their identification is a great challenge for researchers supporting the work of conservators. Recognition of the technological construction, conservation status and causes of destruction of each facility is a fundamental issue, as it determines a number of decisions made during conservation interventions, such as the selection of appropriate measures and methods of treatments. Availability, as well as the multitude of analytical techniques allow to meet broadly defined needs. However, the lack of a set of opinions in the literature on the effectiveness of research techniques in the field of analysis of protein binders in wall painting has become the motivation to try to compile and verify the effectiveness of several of them.

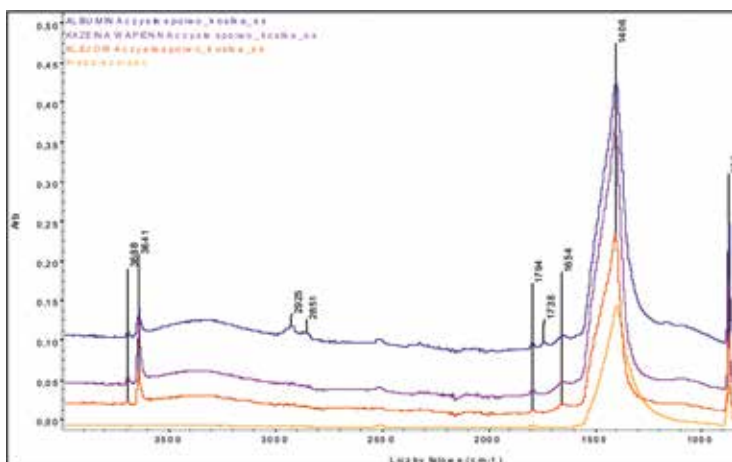
The aim of the master thesis was therefore to assess the possibilities and limitations of selected physico-chemical techniques in the identification of protein binders in wall paintings. For this reason, a number of tests were carried out on one set of materials, consisting of prepared paint samples and samples taken from historic objects. Methods of classical analysis included the following reactions: with ninhydrin, with Ehrlich's reagent, pyrolysis, biuret, xanthoproteic, and histochemical staining of cross-sections of samples. Four instrumental techniques were also selected for the evaluation: thin layer chromatography, gel electrophoresis, fourier-transform infrared spectroscopy, and Raman spectroscopy.

The conducted tests have shown multidirectional problems of protein identification in wall painting. Difficulties in obtaining unambiguous results call for caution both in the interpretation of analyzes as well as in the conservation activities undertaken.

Technika wapienna	Technika klejowa
Kazeina wapienna	Tempera albuminowo- olejna
Tempera żółtkowo- olejna	Tempera kazeinowo- olejna

Schemat podziału malowidła stanowiącego materiał badawczy. Fot. K. Zielińska

An outline of the structure of the studied painting. Photo by: K. Zielińska



Zestawienie widm trzech różnych spoiw białkowych, otrzymanych w wyniku badań próbek techniką fourierowskiej spektroskopii absorpcyjnej w podczerwieni (FTIR). Wyk. K. Zielińska

Comparison of the spectra of three different protein binders, obtained as a result of testing samples using Fourier's method of infrared absorption spectroscopy (FTIR).



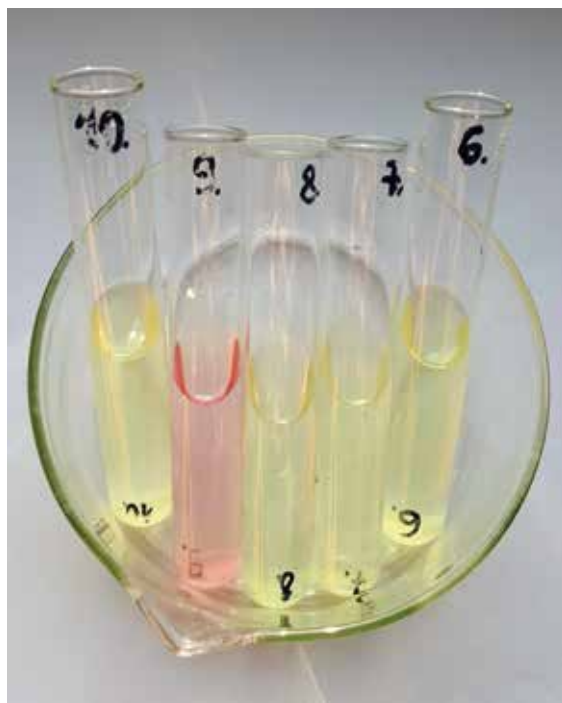
Jeden z zestawów próbek malarskich przeznaczonych do badań – mieszanina różnorodnych spoiw białkowych i pigmentów. Fot. K. Zielińska

One of the sets of painting samples intended for testing; a mixture of various protein binders and pigments. Fig. K. Zielińska



Jeden z etapów badań wykorzystujących reakcję ksantoproteinową. Fot. J. Bagniak

One of the research stages using xantoprotein reaction. Fig. J. Bagniak



Wynik jednego z badań przeprowadzonych za pomocą reakcji z odczynnikiem Ehrlicha. Fot. K. Zielińska

The result of one of the tests carried out by a reaction with Ehrlich's reagent. Fig. K. Zielińska



Włoski XV-wieczny ołtarz przedstawiający Matkę Boską z Dzieciątkiem oraz czterech świętych – piąta kwadra ukazuje św. Antoniego Pustelnika. Fot. P. Gąsior

A 15th century Italian altarpiece with Madonna and Child and four saints – the fifth section contains the image of St. Anthony the Great. Photo by: P. Gąsior

MAGDALENA CHODACKA

Próba rekonstrukcji technologii i techniki XV-wiecznego weneckiego malarstwa tablicowego poprzez wykonanie kopii malowidła z przedstawieniem św. Antoniego Pustelnika

Promotor: dr hab. Zofia Kaszowska

Celem pracy dyplomowej była praktyczna próba odtworzenia technologii i techniki XV-wiecznego malarstwa włoskiego poprzez wykonanie kopii z elementami rekonstrukcji zniszczonego malowidła z przedstawieniem św. Antoniego Pustelnika. Wizerunek świętego stanowi jedną z pięciu kwater północno-włoskiej nastawy ołtarzowej pochodzącej z 1. połowy XV wieku, obecnie przechowywanej w Muzeum Uniwersytetu Jagiellońskiego Collegium Maius w Krakowie. W pierwszym etapie prac zestawiono informacje na temat technologii średniowiecznego malarstwa włoskiego, zaczerpnięte z historycznych i współczesnych źródeł pisanych, z danymi technologicznymi o obiekcie, uzyskanymi drogą wnikliwej obserwacji oraz badań instrumentalnych. W dalszej części określono hipotetyczny przebieg prac przy powstawaniu malowidła. Następnie przeprowadzono inwentaryzację zachowanych partii przedstawienia i w programie graficznym Adobe Photoshop przygotowano projekt obrazu, uwzględniający odtworzenie zniszczonych fragmentów. Przy szczegółowej rekonstrukcji rysunku przedstawienia posłużono się analogicznymi wizerunkami świętego. W kopii odtworzono poszczególne warstwy technologiczne, starając się odzwierciedlić domniemany pierwotny wygląd malowidła – taki, jaki nadał mu XV-wieczny wenecki mistrz w swym warsztacie, szanując jednak i powielając wszystkie, nawet te najmniejsze, zachowane fragmenty oryginalnej warstwy malarskiej.

Odtworzony wizerunek św. Antoniego Pustelnika wiernie naśladuje kolorystykę, jaką pierwotnie stworzył średniowieczny malarz. Kopia z rekonstrukcją niezachowanych fragmentów przybliża widzom wartości artystyczne i estetyczne bliskie weneckiemu twórcy.

MAGDALENA CHODACKA

An attempt to reconstruct the technology and technique of the 15th century Venetian panel painting through creating a copy of the painting presenting St. Anthony the Great

Thesis supervisor: Zofia Kaszowska, Ph.D.

The objective of the MA thesis was a practical attempt to reproduce the technology and technique of the 15th century Italian painting by creating a copy with elements of reconstruction of the destroyed painting presenting St. Anthony the Great. The image of the saint constitutes one of five panels of the north Italian retablo dating back to the first half of the 15th century, now stored at the Jagiellonian University Museum Collegium Maius in Krakow.

At the first stage of works, the information on the technology of medieval Italian painting were correlated, having been taken from historical and contemporary written sources, with technological data about the object, obtained through careful observation and instrumental studies. In the subsequent parts the hypothetical course of work on the creation of the painting was determined. Then an inventory of the preserved parts of the presentation was carried out and an image project was prepared in Adobe Photoshop graphics software, including the reconstruction of the destroyed fragments. In the detailed reconstruction of the presentation drawing, the images of the saint were used analogously.

The individual technological layers were reproduced in the copy, to reflect the alleged original appearance of the painting – the one given by the 15th century Venetian master in his workshop, respecting and reproducing all, even the smallest, preserved fragments of the original painting layer.

The reconstructed image of Saint Anthony the Great faithfully imitates the colour scheme originally created by its medieval painter. The copy with the reconstruction of the unpreserved fragments brings the artistic and aesthetic values important for the Venetian creator closer to the viewers.



Św. Antoni Pustelnik, stan obecny. Fot. P. Gąsior

St. Anthony the Great, current condition. Photo by: P. Gąsior



Rysunkowy projekt rekonstrukcyjny. Wyk. M. Chodacka

A painting reconstruction design. By: M. Chodacka



Kopia obrazu Św. Antoni Pustelnik. Fot. P. Gąsior

A copy of the painting representing St. Anthony the Great.. Photo by: P. Gąsior



Dalmatyka z Muzeum Uniwersytetu Jagiellońskiego Collegium Maius (nr 710). Fot. J. Kozina.

The dalmatic from the Collegium Maius Museum of the Jagiellonian University (No. 710).
Photo by: J. Kozina.

MONIKA GŁOWACKA

Rozpoznanie techniki malowania na podłożu jedwabnym poprzez namalowanie kopii dekoracji malarskiej pochodzącej z 1. połowy XIX wieku

Promotor: dr hab. Zofia Kaszowska

Jedwabna dalmatyka ze zbiorów Muzeum Uniwersytetu Jagiellońskiego Collegium Maius w Krakowie z malowanymi scenami z życia Matki Bożej jest nietypowym przykładem pod względem sposobu zdobienia, zważywszy, że szaty liturgiczne dekorowane są zazwyczaj haftem.

Dalmatyka prawdopodobnie stanowiła część kompletu szat liturgicznych, z którego zachowały się ornat oraz druga dalmatyka. Pierwsze informacje dotyczące dalmatyki zostały odnotowane w księgach inwentarzowych Muzeum dopiero w latach 70. XX wieku. Wykrycie w warstwie malarskiej zieleni szwajfurckiej oraz ustalenie lat życia domniemanego autora Michała Stachowicza (1786–1825) na podstawie inskrypcji na podszewce kopii ornatu z kompletu, znajdującej się w kościele Mariackim w Krakowie, pozwoliły w przybliżeniu określić czas powstania malowidła.

Celem pracy dyplomowej było namalowanie kopii fragmentu dekoracji dalmatyki po to, by rozpoznać proces jej tworzenia. Kopiowanie poprzedzono serią prób malarskich, które pomogły nabrać wprawy w posługiwaniu się technikami gwaszu i akwareli na jedwabiu, bo takowe najprawdopodobniej zastosował autor dekoracji, jak również wskazały metody uzyskiwania efektów malarskich najbardziej zbliżonych do oryginału. Przeprowadzono także różne próby impregnacji płótna jedwabnego w celu wyboru najlepszego sposobu zabezpieczenia go przed nadmiernym wsiąkaniem spoiwa malarskiego. Wybór spoiwa oraz zestawu pigmentów potrzebnych do wykonania kopii został poprzedzony analizą i badaniami podobnych obiektów muzealnych, w których wykryto analogiczne materiały.

MONIKA GŁOWACKA

Recognition of a painting technique on a silk surface by painting a copy of a painting decoration from the first half of the 19th century

Thesis supervisor: Zofia Kaszowska, Ph.D.

Silk dalmatic from the collections of the Jagiellonian University Museum Collegium Maius in Kraków with painted scenes from the life of the Mother of God is an unusual example in terms of the manner of decorating, given the fact that the liturgical vestments are usually decorated with embroidery.

The dalmatic was probably part of a set of liturgical vestments from which a chasuble and the second dalmatic were preserved. The first information on the dalmatic was reported in the Museum's inventory books as late as in the 1970s. The detection of Paris green in the painting layer and determining the years of life of the alleged author Michał Stachowicz (1786–1825) based on the inscription on the lining of a copy of the chasuble from the set located in the St. Mary's Basilica in Kraków made it possible to determine the time of the creation of the painting.

The aim of the thesis was to paint a copy of the decoration part of the dalmatic in order to recognize the process of its creation. The copying was preceded by a series of painting tests that helped to gain practice in painting with the use of gouache and watercolor techniques on silk, because these were probably the techniques used by the author of the decoration, as well as methods for obtaining the painting effects as similar to the original as possible. Moreover, various attempts were made to impregnate the silk canvas in order to choose the best way to protect it from excessive absorption of the paint adhesive. The selection of the binder and the set of pigments needed to make the copy was preceded by the analysis and research of similar museum objects in which analogous materials were detected.



Próba malarska – twarz Marii. Efekt końcowy. Fot. M. Głowacka

A painting test – Madonna's face. The final result. Photo by: M. Głowacka



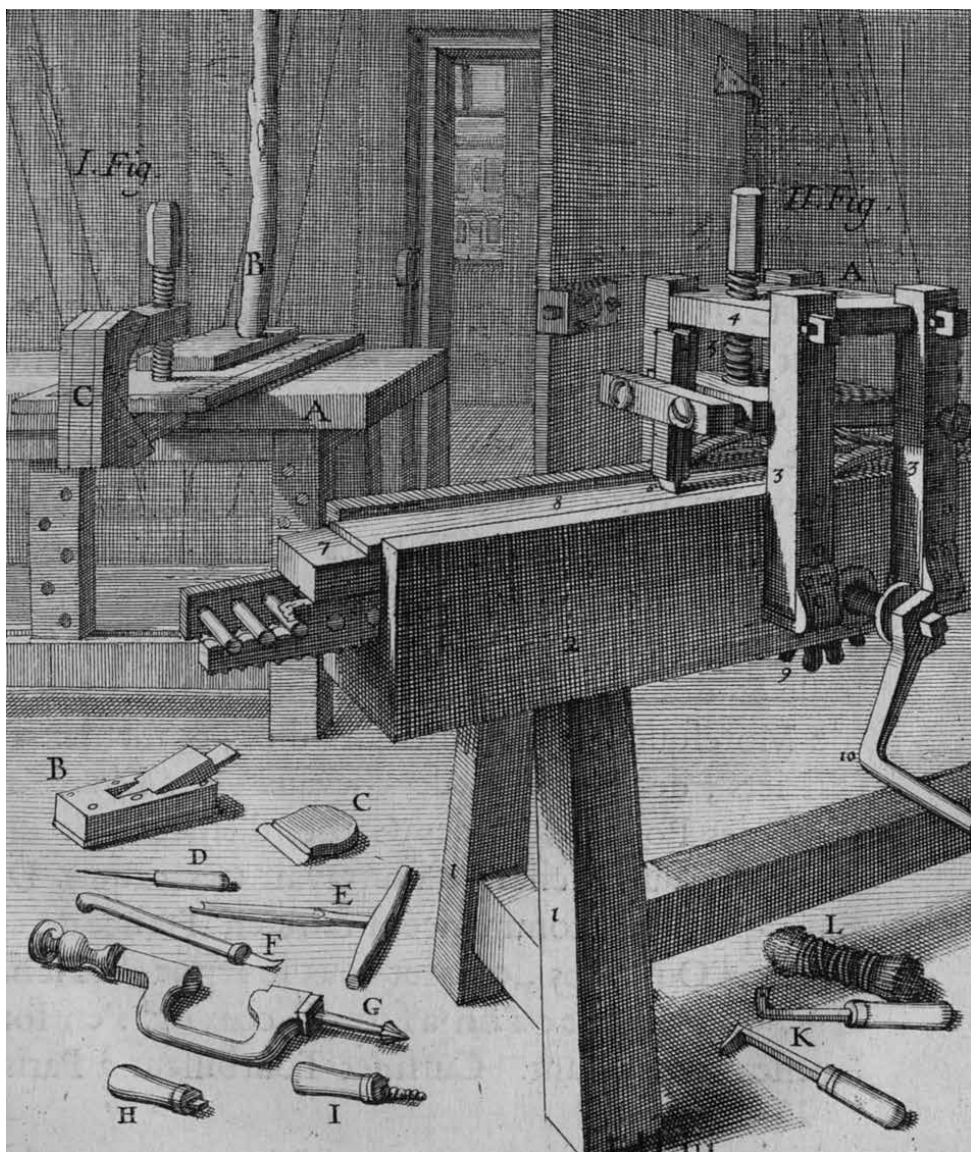
Kopia dekoracji dalmatyki – stan w trakcie malowania. Fot. M. Głowacka

A copy of the dalmatic ornamentation – work in progress. Fot. M. Głowacka



Próba malarska – twarz Zachariasza. Efekt końcowy. Fot. M. Głowacka

A painting test – Zechariah's face. Photo by: M. Głowacka



Siedemnastowieczne urządzenie do wykonywania listew falistych i płomienistych (wg A. Félibien, *Des principes de l'architecture, de la sculpture, de la peinture, et des autres arts qui en dependent*, Paryż 1676. s. 453).

A 17th-century device for the production of wavy and ripple mouldings (according to A. Félibien, *Des principes de l'architecture, de la sculpture, de la peinture, et des autres arts qui en dependent*, Paris 1676. p. 453).

MACIEJ MALCZEWSKI

Historyczna technologia wykonywania listew falistych i płomienistych oraz współczesne metody ich rekonstrukcji

Promotor: dr Roman Jacek Kieferling

Listwy faliste (niem. *Wellenleiste*) i płomieniste (niem. *Flammleiste*) są specyficznymi rodzajami dekoracji, występującymi głównie w dziełach rzemiosła artystycznego, zwłaszcza XVII-wiecznego meblarstwa. Będąc efektem wykorzystania specjalistycznych narzędzi oraz maszyn, których znajomość jest obecnie znikoma, stwarzają znaczne problemy w trakcie działań konserwatorskich i rekonstrukcyjnych. Celem pracy magisterskiej było przeanalizowanie technologii wytwarzania tych listew z uwzględnieniem jej historii, przemian, jakim podlegała, a także ewolucji urządzeń w niej wykorzystywanych. Podjęta została również próba praktycznej weryfikacji dotychczasowej wiedzy, opierająca się na szczegółowej analizie procesu technologicznego. Na tej podstawie zbudowano maszynę umożliwiającą wytwarzanie listew falistych i płomienistych, które mogą być z powodzeniem stosowane w pracach rekonstrukcyjnych. Przedstawiono też inne metody kopiowania lub rekonstrukcji listew falistych i płomienistych z uwzględnieniem analizy wad oraz zalet każdej z nich. Zwrócono uwagę na możliwość określania proveniencji i datowania obiektów zawierających tego rodzaju dekoracje na podstawie charakterystycznych śladów narzędzia służącego do ich wykonania. Podjęcie powyższego tematu wynikało z braku polskich opracowań szczegółowo poruszających problematykę wytwarzania listew falistych i płomienistych. Miało również na celu dostarczenie środowisku konserwatorskiemu wskazówek co do sposobu postępowania w kontekście badań oraz rekonstrukcji tego rodzaju dekoracji.

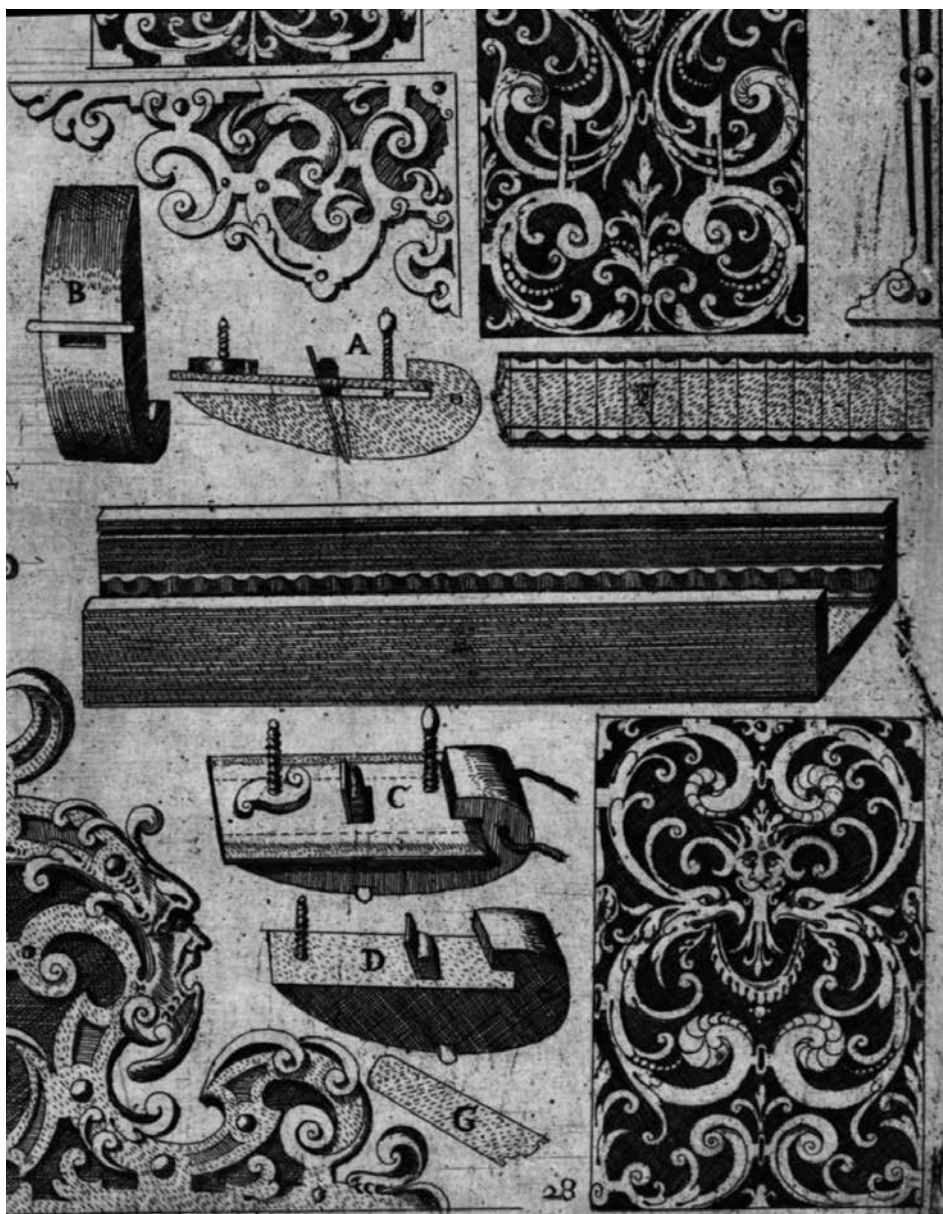
MACIEJ MALCZEWSKI

Historical technology of making wavy and ripple mouldings and modern methods of their reconstruction

Thesis supervisor: Roman Jacek Kieferling, Ph.D.

Wavy (Wellenleiste in German) and ripple mouldings (Flammleiste in German) are specific forms of decoration, occurring mainly in artistic craft, especially within the 17th century furniture. Being the result of application of specialised tools and machines, the knowledge of which is currently negligible, those mouldings create significant problems during conservation and reconstruction works. The purpose of the MA thesis was to analyse the production technology of these mouldings, taking into account their history, changes and evolution of the tools used to make them. An attempt was also made to verify the existing knowledge in practice, based on a detailed analysis of the technological process. On this basis, a machine was built enabling the production of wavy and ripple mouldings, which can be successfully used for reconstruction works. Other methods of copying or reconstructing the mouldings have also been presented, taking into account the analysis of the advantages and disadvantages of each of them. Attention was also paid to the possibility of determining the provenance and dating of objects containing such decorations based on the characteristic traces of the tools used to make them.

The choice of the above topic resulted from the lack of Polish studies which would thoroughly discuss the issue of producing wavy and ripple mouldings. It was also intended to provide the conservationist community with tips on how to proceed in the context of research and reconstruction of this type of decoration.



Najstarszy znany wizerunek urządzenia do wykonywania listew płomienistych (wg R. Kasemann, *Architectur: Nach Antiquitetischer Lehr und Geometrischer Aufstheylung; allen Kunstreichen Handtwerckern/ Werckmeistern/ Goldschmieden/ Bildthauweren/ Schreyneren/ Steinmetzeren/ Maleren/ etc. Unnd fort allen denen so sich deß Circkels unnd Richtscheydts gebrauchen*, Kolonia 1630. s. 62).

The oldest known image of a device for the production of wavy and ripple mouldings (according to R. Kasemann, *Architectur: Nach Antiquitetischer Lehr und Geometrischer Aufstheylung; allen Kunstreichen Handtwerckern/ Werckmeistern/ Goldschmieden/ Bildthauweren/ Schreyneren/ Steinmetzeren/ Maleren/ etc. Unnd fort allen denen so sich deß Circkels unnd Richtscheydts gebrauchen*, Cologne 1630. p. 62).



Urządzenie do wykonywania listew falistych i płomienistych skonstruowane przez dyplomanta, eksponowane w trakcie wystawy końcoworocznej na Wydziale Konserwacji i Restauracji Dziej Sztuki, Akademii Sztuk Pięknych im. Jana Matejki w Krakowie. Fot. M. Malczewski

The device for the production of wavy and ripple mouldings constructed by the graduate, exhibited at the end-of-the-year exhibition at the Faculty of Conservation and Restoration of Works of Art, the Academy of Fine Arts in Krakow. Photo by: M. Malczewski



Urządzenie do wykonywania listew falistych i płomienistych w trakcie pracy. Fot. M. Malczewski 2018 r.
The device for the production of wavy and ripple mouldings in operation. Photo by: M. Malczewski, 2018.



Krzesło, stan przed konserwacją. Fot. P. Gąsior

The chair, condition prior to conservation. Photo by: P. Gąsior

JOANNA SZEGDA

Badania i konserwacja krzesła z 1. ćwierci XVIII wieku krytego kurdybanem ze zbiorów Muzeum Uniwersytetu Jagiellońskiego Collegium Maius w Krakowie

Promotor: dr Roman Jacek Kieferling

Osiemnastowieczne krzesło z Muzeum Uniwersytetu Jagiellońskiego Collegium Maius w Krakowie, będące przedmiotem badań i konserwacji, w przeszłości było wielokrotnie reperowane. Pierwotne obicie siedziska zastąpiono użytym wtórnie kurdybanem o bogatym wzorze tłoczonym matrycowo, złożonym i polichromowanym. Kurdyban ten, zachowany w bardzo złym stanie, powstał przypuszczalnie w 1. połowie XVIII wieku na terenie Flandrii lub Francji. Ponieważ powrót obiektu do stanu pierwotnego nie był możliwy, wypadało zaakceptować skutki tej reperacji, tym bardziej że kurdybanowe obicie wzbogaciło obiekt o interesującą jakość estetyczną. Jako podstawowe założenie konserwatorskie przyjęto przeprowadzenie działań wstrzymujących procesy niszczące drewnianą konstrukcję krzesła, tapicerkę oraz kurdyban. Konstrukcję krzesła odczyszczono z grubej warstwy brudu i wosku. Osłabioną strukturę drewna poddano impregnacji, a nieliczne ubytki formy rzeźbiarskiej uzupełniono. Tapicerka została zdezynfekowana i dopełniona trawą morską w celu uzyskania odpowiedniego naprężenia obicia.

Kurdybanowe siedzisko odczyszczono z grubej warstwy brudu, co uczyniło rysunek i pierwotną kolorystykę ornamentalnej kompozycji. Liczne uszkodzenia mechaniczne zostały uzupełnione i wzmocnione przy użyciu łątek skórzanych. Ponadto wykonano matrycę z drewna gruszy, za pomocą której wytłoczono w skórze największe z brakujących fragmentów kurdybanu. Uzupełnienia scalono z zachowanymi partiami warstwą srebra, goldlaku oraz warstwą malarską. Po przeprowadzonych pracach kurdyban powrócił na siedzisko krzesła.

JOANNA SZEGDA

Research and conservation of a chair from the first quarter of the 18th century, covered with cordwain, from the Jagiellonian University Museum collection in Kraków

Thesis supervisor: Roman Jacek Kieferling, Ph.D.

The 18th century chair from the Jagiellonian University Museum in Kraków, which is the subject of research and conservation, was repaired multiple times in the past. The primary upholstery of the seat was replaced by a secondarily used cordwain with a rich, gilded and polychromed embossed pattern. This cordwain, preserved in a very bad condition, was probably created in the first half of the 18th century in Flanders or France.

Since the return of the object to the original state was not possible, the results of this repair had to be accepted, especially that the cordwain padding enriched the object with an interesting aesthetic quality. The actions stopping the processes of deterioration of the wooden structure of the chair, upholstery and the cordwain were undertaken as the basic conservation assumption.

The chair's construction was cleaned of a thick layer of dirt and wax. The weakened wood structure was impregnated and the few cavities of the sculptural form were supplemented. The upholstery was disinfected and filled with seagrass to obtain the proper upholstery stress.

The cordwain seat was cleaned of a thick layer of dirt, which made the drawing and the original colouring of the ornamental composition more visible. Numerous mechanical damages were supplemented and reinforced with the use of leather patches. In addition, a pear tree wood matrix was made, which was used to emboss in the leather the biggest of the missing fragments of the cordwain. The additions were merged with the preserved parts via layers of silver, gold-lack and painting. After the work, the cordwain returned to the chair seat.



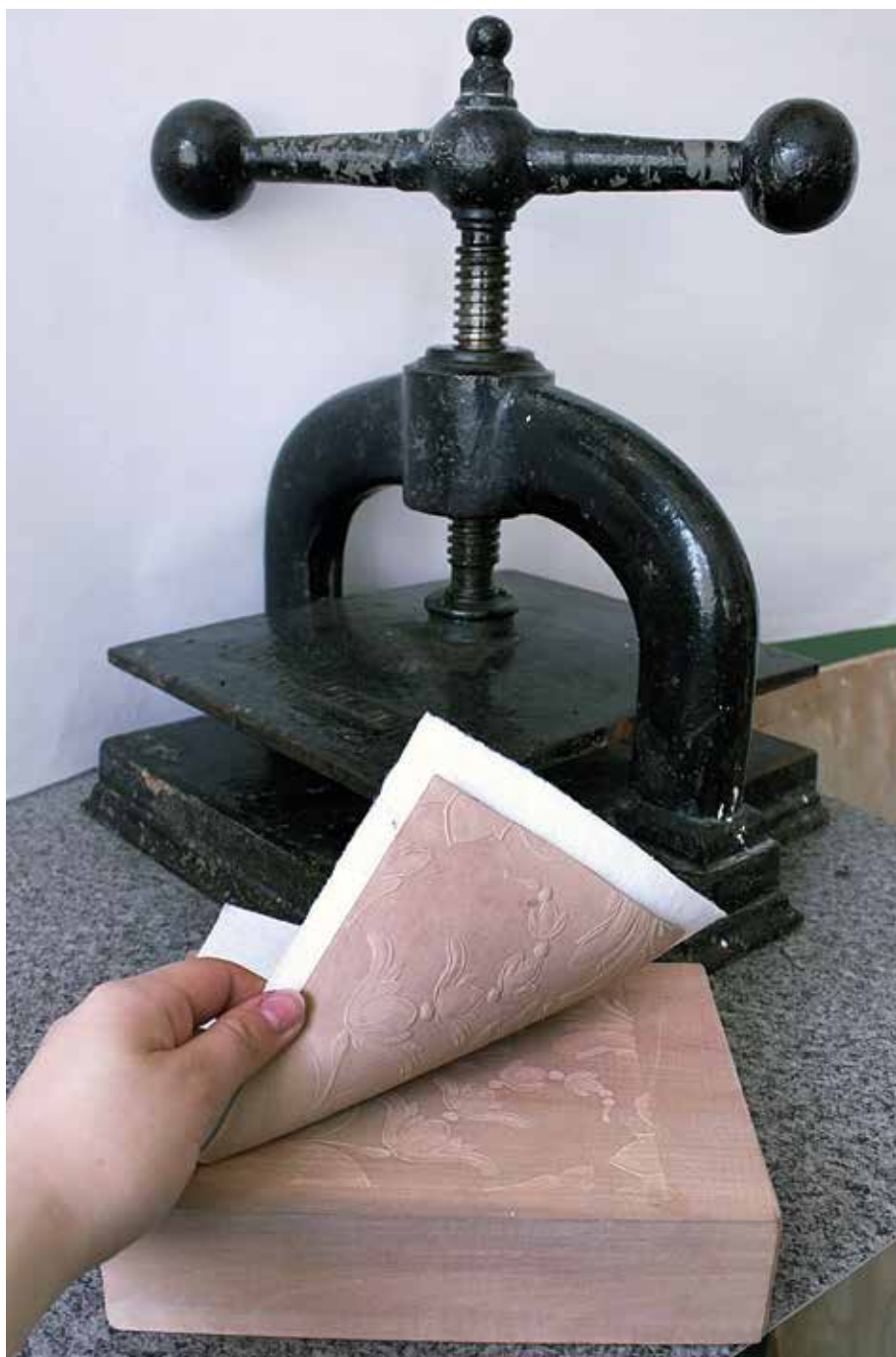
Obicie siedziska, kurdyban – stan przed konserwacją. Fot. P. Gąsior

Upholstery, cordwain – condition prior to conservation. Photo by: P. Gąsior



Zbliżenie na siatki spękań warstw zdobiących lico kurdybanu – stan przed konserwacją. Fot. J. Szegda

Zoomed image of the net of cracks on the face of the cordwain – condition prior to conservation.
Photo by: J. Szegda



Widok wytłaczanej skóry i matrycy po wyjęciu z prasy. Fot. J. Szegda

Embossed leather and matrix as removed from the press. Photo by: J. Szegda



Krzesło, stan po konserwacji. Fot. P. Gąsior

The chair, condition following conservation. Photo by: P. Gąsior



Obicie siedziska, kurdyban – stan po konserwacji. Fot. P. Gąsior

Upholstery, cordwain – condition following conservation. Photo by: P. Gąsior



Stan przed konserwacją. Zdjęcie w świetle przechodzącym. Fot. M. Topolska

Condition prior to conservation. Photo in transmitted light. Photo by: M. Topolska

KAMILA KORTA

Konserwacja XVII-wiecznego witrażu św. Jakub ze zbiorów Muzeum Uniwersytetu Jagiellońskiego Collegium Maius w Krakowie. Opracowanie techniki rekonstrukcji przedstawienia

Promotor: dr Marta Kamińska

Witraż z przedstawianiem św. Jakuba trafił do pracowni jako niekompletny, niepełniający warunków technicznych i estetycznych. Zachowało się ok. 70% szkła, a przeważająca ich ilość, ok. 90%, była spękana. Górna część przedstawienia, od wysokości ramion świętego, nie zachowała się. Ze względu na wysoki poziom artystyczny obiektu istotnym aspektem pracy było odtworzenie techniki, którą posługiwali się XVII-wieczni artyści, a następnie wykonanie rekonstrukcji na podstawie zdobytej wiedzy teoretycznej i praktycznej.

Dzięki informacjom o składzie farb oraz technikach opracowywania warstw malarskich, znalezionych w XVII-wiecznych traktatach, przeprowadzono serię doświadczeń z użyciem dwóch rodzajów farb i mediów używanych do malowania poszczególnych warstw. Farby szklane, aby były trwałe, należy wypalić w piecu. Współcześnie, każdą namalowaną warstwę (kontur, patynę, laserunek, żółcień srebrową) wypala się osobno. Kilka wieków temu proces wypalania warstw malarskich w piecach był skomplikowany, trwał wiele godzin i był ryzykowny, dlatego starano się ograniczyć liczbę wypałów do jednego. W tym celu używano różnych mediów do namalowania poszczególnych warstw. W traktatach pojawiły się takie media jak: ocet (do konturu), woda, woda z gumą arabską (patyna), olej lniany (kontur), w XIX wieku – olejek lawendowy (kontur). Wszystkie z nich zostały włączone do doświadczeń. Po przeprowadzonych badaniach do wykonania rekonstrukcji konturu i laserunku wybrano olejek lawendowy, a do patyny – wodę. Narzędzia używane do malowania takie jak pędzle, pióro gęsie, patyki również były stosowane w XVII wieku. Projekt rekonstrukcji głowy wykonano na podstawie witrażu belgijskiego z 1. połowy XVII wieku.

Szkła po oczyszczeniu i sklejeniu wraz z rekonstrukcjami zostały zamontowane w nowej siatce ołowianej, która ustabilizowała całość.

KAMILA KORTA

Conservation of the 17th-century stained glass of St. James from the collection of the Jagiellonian University Museum Collegium Maius in Kraków. Development of a reconstruction technique

Thesis supervisor: dr Marta Kamińska

Stained glass with the representation of St. James was sent to the studio vastly incomplete and it did not satisfy either technical or aesthetic conditions. Approximately 70% of the glasses were preserved, and the majority of them, i.e. about 90%, were cracked. The upper part of the depiction, from the level of the saint's arms, did not survive. By virtue of the high artistic level of the object, an important aspect of the work was the reconstruction of the technique used by the 17th-century artists, and then the reconstruction based on the acquired theoretical and practical knowledge.

Due to the information on the composition of paints and techniques of developing painting layers, that were found in the 17th-century treaties, a series of experiments was carried out with the use of two types of paints and media used to paint individual layers.

In order to be durable, enamel paints should be fired in a furnace. Nowadays, each painted layer (contour, patina, glaze, silver yellow) is fired separately. A few centuries ago, the process of firing of paint layers in furnaces was complicated, lasted for many hours and was risky, which is why people tried to limit the number of firing to one. For this purpose, various media were used to paint individual layers. In the treaties, the following media were mentioned: vinegar (for contour), water, water with Arabic gum (patina), linseed oil (contour), and in the 19th century – lavender oil (contour). All of them have been included in the experiments. After the tests, lavender oil was selected for the reconstruction of the contour and the glaze, and water for the patina. Tools used for painting, such as brushes, goose feathers, and sticks were also used in the 17th century. The head reconstruction project was based on the Belgian stained glass from the first half of the 17th century.

After cleaning and gluing, the glass together with the reconstructions were mounted in a new lead mesh, which stabilized the whole construction.



Próby malarskie z użyciem dwóch rodzajów farb (trzy kolumny po lewej Debitus Brun XVI^{eme}, po lewej Reusche Colors Umber Brown Sepia), mediów (od góry woda, woda + guma arabska, olej lniany, ocet, olejek lawendowy), oraz trzech różnych wypalów. Fot. K. Korta

Painting tests using two types of paints (three columns on the left: Debitus Brun XVI^{eme}, left: Reusche Colors Umber Brown Sepia), media (from the top: water, water + acacia, linseed oil, vinegar, lavender oil), and three different firings. Photo by: K. Korta



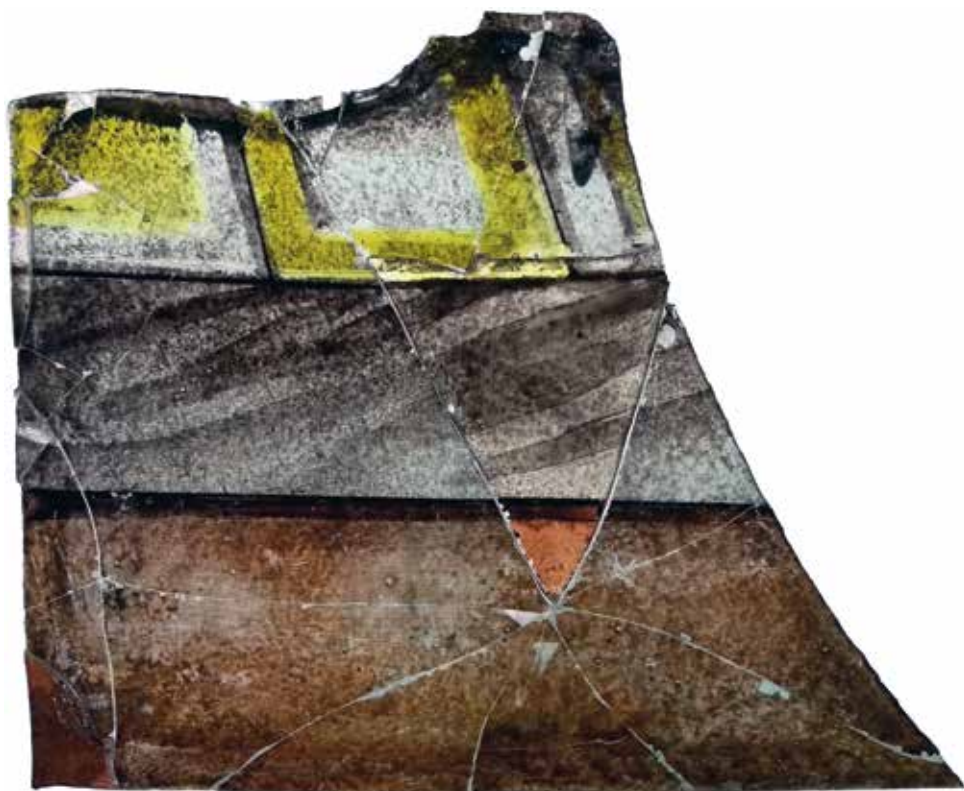
Próby malarstwa wielowarstwowego z użyciem dwóch rodzajów farb (od góry, dwa rzędy Debitus Brun XVI^{eme}, Reusche Colors Umber Brown Sepia), z zastosowaniem jednego i dwóch wypaleń. Widoczna warstwa patyny malowana np. z medium octem, i laserunku z np. z medium wodą. Fot. K. Korta

Multi-layered painting tests using two types of paints (from the top: two rows of Debitus Brun XVI^{eme}, Reusche Colors Umber Brown Sepia), using one and two firings. The visible patina layer painted, e.g. with a medium with vinegar; the glazing layer obtained e.g. by combining a medium with water.
Photo by: K. Korta



Fragment witrażu przed konserwacją. Fot. K. Korta

Stained glass – fragment prior to conservation. Photo K. Korta



Fragment witrażu po rekonstrukcji brakujących szkieł. Fot. K. Korta

A stained glass fragment following the reconstruction of missing glass pieces. Photo by: K. Korta



Witraż po konserwacji. Fot. K. Korta

Stained glass following conservation. Photo by: K. Korta

W publikacji *Prace Magisterskie 2016/2017*
Tom V, ukazały się streszczenia następujących
prac magisterskich:



Chrystus ustanawiający Eucharystię – stan po konserwacji. Fot. P. Gąsior

Christ Instituting the Eucharist – after conservation treatment. Photo: P. Gąsior

WOJCIECH BARTŁOMIEJ ZIELIŃSKI

Transfer rysunku Michela Kichki wykonanego na ścianie biblioteki Muzeum Sztuki Współczesnej w Krakowie MOC AK. Przykład wykorzystania zabiegu przenoszenia malowideł ściennych w konserwacji sztuki współczesnej

Transfer of a Drawing by Michel Kichka made on a library wall of the Contemporary Art Museum MOC AK in Kraków. An Example of a Transfer of a Mural Painting as a Form of Conservation of Contemporary Art

PAMELA GRAJNY

Projektowanie aranżacji wnętrza jako metoda optymalnego eksponowania zabytkowych malowideł na przykładzie dekoracji dawnej sali dla mężczyzn żydowskiego domu modlitwy Chewra Thilim przy ul. Meiselsa 18 w Krakowie

Interior Design in establishing optimal presentation of historical wall paintings – an example of the former men`s prayer room in Chewra Thilim synagogue at 18 Meiselsa Street in Kraków

MONIKA KUŁAGA

Opracowanie metody przeniesienia malowideł ze stropu pałacu w Łagowie z zachowaniem fragmentu nietypowego oryginalnego podłoża

Developing a method for transferring mural paintings from the ceiling of Łagów Manor House, including preservation of a fragment of non-typical original support

KAROLINA MATUSIAK

Opracowanie metody oczyszczania mocno zasolonych malowideł autorstwa Franciszka Ecksteina w pojezuickim kościele św. Piotra i Pawła we Lwowie

Developing a method for cleaning highly saline mural paintings by Franciszek Eckstein in former Jesuit St. Peter & Paul's church in Lviv

PAULINA KRALKA

Lalki jawańskiego teatru *wayangklitik*. Badania technologii i konserwacja pięciu obiektów ze zbiorów Państwowego Muzeum Etnograficznego w Warszawie

Javanese *wayangklitik* theatre puppets. Technology study and conservation treatment of five objects from the collection of the National Ethnographic Museum in Warsaw

MAGDALENA PONIKOWSKA

Historia przekształceń XVI-wiecznego obrazu *Zdjęcie z krzyża* w ramie relikwiarzowej ze zbiorów bazyliki Mariackiej w Krakowie. Badania oraz konserwacja obrazu z zastosowaniem dublażu przezroczystego

The history of transformations of a 16th century painting *The Descent from the Cross* in a reliquary frame from the collection of St. Mary's Basilica in Kraków. The study and conservation treatment of the painting with the use of transparent relining

JOANNA SZTYRAK

Konserwacja ikony unickiej z przedstawieniem Chrystusa ustanawiającego Eucharystię z uwzględnieniem etycznego aspektu konserwacji ikon

Conservation treatment on a Uniate icon depicting the Christ instituting the Eucharist, accounting for ethical aspect of icon conservation treatment

KATARZYNA DOBRZAŃSKA, MAGDALENA LENTOWICZ

Próba potwierdzenia autorstwa obrazu na płótnie *Ukrzyżowanie* z 2. połowy XVIII wieku przypisywanego Janowi Bogumiłowi Plerschowi na podstawie badań i konserwacji obiektu

An attempt to verify the authorship of a mid -18th century canvas painting *The Crucifixion* attributed to Jan Bogumił Plersch on the basis of artwork study and conservation treatment

MAJA POTRAWIAK

Konserwacja obrazu z przedstawieniem Matki Boskiej z Dzieciątkiem w typie Hodegetrii Krakowskiej z kościoła w Przyłęk Szlacheckim. Rekonstrukcja tła w oparciu o istniejące przesłanki

Conservation treatment of a painting depicting Mother Mary with the Child in Kraków type Hodegetria from the church in Przyłęk Szlachecki. Background reconstruction on the basis of existing evidence

PAULINA KRUPA

Problematyka konserwatorska gipsowych patynowanych obiektów wielkoformatowych na przykładzie lwowskiego fryzu pt. *Wjazd Chrystusa do Jerozolimy* z 1904 roku autorstwa Alojzego Bunscha z Bazyliki oo. Franciszkanów w Krakowie

Issues concerning conservation treatment of large size gypsum patinated objects – Lviv frieze entitled *Christ's Entry Into Jerusalem* dated 1904, by Alojzy Bunsch, from the Franciscan monastery in Kraków

MONIKA MAZUR

Badania i konserwacja dwóch XIX-wiecznych jataganów ze zbiorów Muzeum Uniwersytetu Jagiellońskiego Collegium Maius w Krakowie

The study and conservation treatment of two 19th century yatagan sabres from the collection of Collegium Maius of the Jagiellonian University in Kraków

W publikacji *Prace Magisterskie 2015/2016*
Tom IV, ukazały się streszczenia następujących
prac magisterskich:



Fotel autorstwa Carla Bugattiego:
przed konserwacją. *Fot. P. Gąsior*

The armchair by Carlo Bugatti:
before restoration. *Photo: P. Gąsior*

ANNA FORYŚ

Problem aranżacji i ekspozycji kilku nakładających się warstw malowideł ściennych na przykładzie prezbiterium kościoła pw. św. Mikołaja Biskupa w Skrzydlnej

The presentation and exposure of several wall paintings from various historic periods. The case of the presbytery of the church of St. Nicolaus the Bishop in Skrzydlina

TERESA SEWIŁO

Problem odsłaniania malowideł ściennych na przykładzie kościoła pw. św. Mikołaja Biskupa w Skrzydlnej

Revealing wall paintings. The case of the presbytery of the church of St. Nicolaus the Bishop in Skrzydlina

MONIKA FUDALI

Transfery trzech malowideł ściennych – *Chrystus Pantokrator*, *Święta Paraskewa* oraz *Kompozycja abstrakcyjna* – autorstwa Jerzego Nowosielskiego, pochodzących z domu artysty

Transferring three wall paintings: *Christ Pantocrator*, *St. Paraskevi* and *the Abstract Composition* by Jerzy Nowosielski from the artist's house

JUSTYNA SKRZELOWSKA

Wpływ spoiw syntetycznych stosowanych do utrwalania malowideł ściennych na właściwości warstw malarskich wykonanych w technice kazeinowej

The influence of synthetic binding media used in the consolidation of wall painting on the properties of casein paint layers

AGATA BARTKIEWICZ

Konserwacja i restauracja obrazu *Zwiastowanie NMP z rodziną fundatorów* jako doświadczenie roli decyzji podejmowanych przez konserwatorów dzieł sztuki

Conservation-Restoration of the painting *Annunciation adorned by the Donor's Family* – experiencing the impact of the decisions undertaken by art restorers

KATARZYNA BIZOŃ

Badania i konserwacja holenderskiego obrazu tablicowego z połowy XVII wieku *Arka Przymierza w Świątyni Dagona* Jacoba De Weta Starszego. Problematyka werniksów. Ujęcie historyczne i teoretyczne

The examination and conservation of the 17th c. panel painting *The Ark of the Covenant in the Temple of Dago*, by Jacob Willemszoon de Wet. The issue of varnishes. Historical and theoretical views

KAROL BRZOZOWSKI

Konserwacja XVI-wiecznego włoskiego obrazu na drewnie *Madonna z Dzieciątkiem, św. Janem Chrzcicielem i dwoma aniołami*. Rozpoznanie obiektu na tle warsztatu Andrea del Sarto i jego naśladowców

The conservation-restoration of the 16th century Italian panel painting *The Virgin and Child with St John the Baptist and Two Angels*. Studies of the painting with respect to the workshop of Andrea del Sarto and his followers

KINGA ZYGMUNT

Historia stabilizacji podobrazia drewnianego obrazu tablicowego z przedstawieniem sceny *Wybieranie piskląt*, wg Pietera Brueghela Młodszego (?), XVII w., z Muzeum Górnośląskiego w Bytomiu

The history of the stabilisation of the 17th c. panel painting *The Peasant and the Nest Robber* made by Pieter Brueghel junior from the collection of the Upper Silesian Museum in Bytom

JOANNA KARNAS

Historyczne przekształcenia XVII-wiecznego obrazu *Matka Boska z Dzieciątkiem*, pochodzącego z kościoła parafialnego pw. Narodzenia NMP w Rachwałowicach. Konserwacja metalowych aplikacji i pieczęci

Historical alterations of the 17th c. painting *The Virgin and the Child* from the parish church of the Nativity of Our Lady in Rachwałowice. Conservation of metal repousse and seals

MAGDALENA PIKULSKA

Techniki i technologie *papier-mâché* w sztuce zdobniczej i rzeźbie na przykładzie konserwacji XIX-wiecznej kopii Drzwi Gnieźnieńskich ze zbiorów Muzeum Collegium Maius UJ w Krakowie

Techniques and technologies of *papier-mâché* used in decorative arts and sculpture with the example of the conservation of the 19th c. copy of the Door of the Gniezno Cathedral from the collection of the Jagiellonian University Museum

ZBIGNIEW STRZELCZYK

Problematyka konserwacji bursztynu na przykładzie szkatuły na biżuterię z końca XVII wieku, Gdańsk, ze zbiorów Muzeum Collegium Maius UJ w Krakowie

The conservation of amber with the example of the 17th c. Gdańsk jewellery case from the collection of the Jagiellonian University Museum

DAGMARA DUDA

Próba odczytania i rekonstrukcji dekoracji brokatowych oraz konserwacja gotyckiej rzeźby drewnianej, przedstawiającej św. Stanisława Biskupa, ze zbiorów Muzeum Uniwersytetu Jagiellońskiego Collegium Maius w Krakowie

The prefatory interpretation and reconstruction of the relief brocade decoration along with conservation-restoration of the wooden, Gothic sculpture of Saint Stanislaus the Bishop from the collection of the Jagiellonian University Museum

ALEKSANDRA MIERZWA

Analiza zmian w korpusie tryptyku z Niwnic, z przywróceniem głównego tematu przedstawienia, poprzez wykonanie rekonstrukcji zaginionej rzeźby Madonny z Dzieciątkiem

The analysis of the alterations in the body of the Niwnice triptych, reviving the main topic of the composition through the reconstruction of the lost Madonna and Child

KATARZYNA KOT

Konserwacja mebli autorskich na przykładzie konserwacji fotela Carla Bugattiego

The restoration of individually designed furniture – the case of the Carl Bugatti armchair

MAŁGORZATA WÓJCIK-RYCHLEC

Problematyka konserwacji i restauracji malowidła na podłożu płyty kamiennej na przykładzie XVII-wiecznego obrazu *Pokłon Trzech Króli*

The issue of the conservation-restoration of a painting on a stone slab – the case of the 17th c. painting *The Adoration of the Magi*

JOANNA SITNIK

Zabieg prostowania zwiniętych negatywów małoobrazkowych na podłożach z estrów celulozy

The straightening of rolled miniature film strips on a cellulose ester base

EDYTA BERNADY

Badania z wykorzystaniem nowoczesnych technik analitycznych oraz konserwacja XV-wiecznego witrażu *Tron Łaski* z klasztoru oo. Dominikanów w Krakowie

Examinations using modern analytical techniques and conservation-restoration on the 15th c. stained-glass *Throne of Grace* from the Dominicans priory in Cracow

W publikacji *Prace Magisterskie 2014/2015*
Tom III, ukazały się streszczenia następujących
prac magisterskich:

Odtworzone przedstawienie *Nawrócenie cesarzowej Faustyny*. Fot. A. Smyk

The reconstructed depiction of the *Conversion of the empress Faustina*. Photo: A. Smyk



MIŁOSZ PILSZEK

Problematyka zmian barwnych polichromii na drewnie na przykładzie dekoracji malarzkiej wnętrza kaplicy pw. Nawiedzenia i Zwiastowania NMP w Dalewiczach k. Krakowa

The discolouration of the polychromy on a wooden substrate – the case of the painted decorations of the interior of the chapel of the Visitation and Annunciation of Our Lady in Dalewice near Kraków

PAULINA TARANEK

Próba ustalenia zakresu przemalowań XVII-wiecznej polichromii oraz zabiegów konserwatorskich z lat 70. i 80. XX wieku, podjęcie tematu rekonserwacji na przedstawieniach św. Doroty oraz św. Łukasza Ewangelisty w otoczeniu aniołów w prezbiterium kaplicy pw. Nawiedzenia i Zwiastowania NMP w Dalewiczach, woj. małopolskie

Establishing the extent of the overpainting of the 17th century polychromy and the range of conservation interventions carried in the 1970s and 80s; the issue of re-conservation in the example of St. Dorothea and St. Luke the Evangelist surrounded by Angels from the presbytery of the chapel of the Visitation and Annunciation of Our Lady in Dalewice near Kraków

WIKTORIA SUDER

Zespół dziesięciu transferów XVI-wiecznych malowideł ściennych ze Starkowa. Próba odczytania treści oraz odtworzenia układu dekoracji malarskiej w gotyckim kościele w Starkowie (woj. lubuskie)

A set of transfers of 16th century wall paintings from Starków. Reading and reconstruction of the decorative scheme from the Gothic church in Starków (Lubuskie voivodship)

ANNA SMYK

Odtworzenie zaginionego dzieła pt. *Nawrócenie cesarzowej Faustyny* autorstwa Hansa Süssa z Kulmbachu na podstawie materiałów archiwalnych i rozpoznania oraz opracowania warsztatu mistrza

The reconstruction of a lost painting by Hans Süss von Kulmbach, *The Conversion of the empress Faustina* on the basis of archival sources and recognition of the master's workshop

STANISŁAW STRZELCZYK

Konserwacja XVI/XVII-wiecznych kołtryn zdobiących średniowieczne belki stropowe z kamienicy przy ul. Dominikańskiej 1 w Krakowie

The conservation of 16th/17th century woodcut wallpapers (*coltrina*) from the house at Dominikańska 1 in Kraków

BARTOSZ ZAREBSKI

Badania historyczne w kontekście działań z zakresu konserwacji i restauracji dzieł sztuki. Próba połączenia dwóch warsztatów naukowych w pracach konserwatorskich wykonanych przy gotyckim obrazie *Madonny Apokaliptycznej* z klasztoru oo. Bernardynów w Alwerni

Historical studies in the conservation-restoration of artworks. Two methods of scientific research involved in the restoration of the Gothic panel *Our Lady of the Apocalypse* from the Bernardine monastery in Alwernia

MALWINA ŻOŁYNIAK

Strukturalne wzmocnienie ścienionego podobrazia drewnianego kwatery z przedstawieniem *Pojmania Chrystusa*, pochodzącej z niezachowanego ołtarza późnogotyckiego należącego do zbiorów klasztoru oo. Paulinów na Jasnej Górze w Częstochowie

The consolidation of a pared down panel painting with the scene of the *Capture of Christ* from the lost altar from the Pauline monastery in Częstochowa

ARLETA CHWALIK

Problematyka konserwacji obrazów wielkoformatowych na płótnie. Konserwacja, próba rekonstrukcji i aranżacji estetycznej obrazu z wizerunkiem św. Katarzyny Aleksandryjskiej z Jaślik (woj. podkarpackie) przeznaczonego do ekspozycji we wnętrzu sakralnym – na tle historii obiektu

Issues arising from the conservation-restoration of outsize canvas paintings. The conservation, reconstruction and presentation of the painting of *Saint Catherine of Alexandria* from Jaślika (Podkarpackie voivoship) in the sacral interior discussed in the context of the object's history

MONIKA DŁUSKA

Problematyka badawczo-konserwatorska osiemnastowiecznego włoskiego obrazu *Zwiastowanie* z klasztoru Sióstr Zmartwychwstaneek w Kętach w kontekście historycznym dzieła. Próba ustalenia autorstwa

Studies and the conservation-restoration of the 18th century Italian painting of the *Annunciation* from the convent of the Sisters of the Resurrection in Kęty in respect of the painting's history. Studies of its attribution

ANNA FRANDLUCHA

Iglą i pędzlem, czyli o łączeniu dwóch specjalności w konserwacji jedwabnej dalmatyki z dekoracją malarską Teresy Oborskiej

With a needle and a brush – on joining two specialisations in the restoration of a silk dalmatic painted by Teresa Oborska

KATARZYNA GWÓŹDŹ

Problem wzmocnienia zdegradowanego płótna dwustronnego malowidła na przykładzie chorągwi Arcybractwa Męki Pańskiej z klasztoru oo. Franciszkanów w Krakowie

The consolidation of deteriorated canvas painted on both sides. The case of the gonfalon of the Fraternity of Passion from the Franciscan monastery in Kraków

ELŻBIETA MALINA

Rozpoznanie historii i opracowanie metody konserwacji cyklu dziewiętnastowiecznych malowideł na płótnie z przedstawieniami czterech Ewangelistów, pochodzących z kaplic w obejściu kościoła św. Stanisława Biskupa w Świniarach, woj. świętokrzyskie, ze szczególnym uwzględnieniem problemu usuwania przemalowań, na przykładzie prac badawczych i konserwatorskich wykonanych przy obrazie św. Łukasza

Study of the history and establishing the restoration procedures for a 19th century cycle of canvas paintings with depictions of the four Evangelists from the apse chapels of the church of St. Stanislaus the Bishop in Świniary (Świętokrzyskie voivodship). The examination and restoration of the painting with St. Luke as a case study for the issue of the removal of over-painting

FILIP PELON

Prace badawcze i konserwatorskie prowadzone przy obrazie *Matki Boskiej z Dzieciątkiem* z kościoła pw. św. Antoniego Padewskiego w Koziegłówkach przyczynkiem do odkrycia malowidła będącego połączeniem trzech typów ikonograficznych: *Hodegetrii Krakowskiej*, *Koronacji Maryi* i *Sacra Conversazione*. Analiza nieznanej techniki zdobienia nimbów

The examination and restoration of the painting *The Virgin and Child* from the church of St. Anthony of Padua in KoziegłóWKi – a trigger for the discovery of a painting combining three iconographic types: the Cracovian Hodegetria, the *Coronation* and *Sacra Conversazione*. Study of the unknown technique of the nimbuses' decoration

PAULINA CYGAN

Problemy konserwatorskie towarzyszące rozwarstwieniu malowideł z gotyckiej predelli ze zbiorów Muzeum Parafialnego przy kościele św. św. Świerada i Benedykta w Tropie

Problems arising during the separation of the paintings from the Gothic predella, in the collection of the parish museum of the church of St. Świerad and St Benedict in Tropie

PAULA MUSIAŁ

Oryginał i kopia w sztuce – problem aranżacji obiektu zabytkowego na przykładzie konserwacji renesansowego kamiennego cyborium autorstwa Jana Marii Padovano z kościoła pw. św. Wojciecha i Matki Bożej Bolesnej w Modlnicy

An original and a copy in art – issues arising from the presentation of a historic artwork. The case of the Renaissance ciborium of Jan Maria Padovano, the church of St. Adalbert and Our Lady of Sorrows in Modlnica

OLGA OSIP

Marmur, wapień polichromowany i stiuk – problematyka aplikacji materiałowych na przykładzie epitafium Stanisława Kucharskiego z kaplicy św. Anny, kościół pw. św. Wojciecha i Matki Bożej Bolesnej w Modlnicy

Marble, polychrome limestone and stucco – issues on appliques. The case of the epitaph of Stanislav Kucharski from the chapel of St. Ann, in the church of St. Adalbert and Our Lady of Sorrows in Modlnica

MACIEJ DOBRZAŃSKI

Problematyka impregnacji struktur rzeźb drewnianych, polichromowanych, na przykładzie konserwacji fragmentu XVII-wiecznej, wielopostaciowej kompozycji rzeźbiarskiej ze św. Agnieszką z kaplicy św. Barbary w Bukowni

The consolidation of the wooden polychrome sculptures – the restoration of a fragment of the 17th century figural composition with St. Agnes from the chapel of St. Barbara in Bukowno

MAGDALENA URBANIAK

Problematyka technologii i konserwacji galanterii żeliwnej oraz litofanów ze zbiorów Muzeum w Gliwicach

Issues with the technology and restoration of the cast iron artefacts and lithophanes from the collection of the museum in Gliwice

MICHAŁ BOSEK

Próba rekonstrukcji elementów metalowych oraz z koralu na przykładzie konserwacji XVI/XVII-wiecznego sepetu sycylijskiego z Trapani, wykonanego w technice *retro-incastro*, ze zbiorów Muzeum Collegium Maius UJ. Konfrontacja i ocena technik historycznych oraz współczesnych

The reconstruction of the metal and coral details of a 16th/17th century table cabinet from Trapania (Sicily) executed in the *retro-incastro* technique from the collection of the Jagiellonian University Museum. Issues arising from historical and modern techniques

W publikacji *Prace Magisterskie 2013/2014*
Tom II, ukazały się streszczenia następujących
prac magisterskich:



Św. Piotr, Św. Mikołaj, awers, prawe skrzydło tryptyku – po odsłonięciu i oczyszczeniu. Fot. P. Gąsior

St. Peter, St. Nicholas, the avers, the right wing of the triptych – after unveiling and cleaning. Photo. P. Gąsior

MAŁGORZATA KORNECKA-DRAĞ

Murale – wielkoformatowe malowidła reklamowe w Łodzi z okresu PRL-u. Tło historyczne i społeczne, techniki i technologie, przyczyny zniszczeń i stan zachowania oraz próby zabiegów konserwatorskich muralu Zakładów Przemysłu Jedwabniczego „Pierwsza”

Murals – Large-format Advertising Paintings in Łódź from the Period of Polish People’s Republic. Historical and Social Backgrounds, Techniques and Technologies, Causes of Decay and the State of Preservation as well as Attempts of Conservation Treatments of the “Pierwsza” Silk Industry Company mural

KAROLINA MOLGA

Działalność konserwatorska Juliusza Makarewicza (1854-1936)

Conservation activity of Juliusz Makarewicz (1854-1936)

WIKTORIA ZEJLER

Rozpoznanie, konserwacja i restauracja malowidła ściennego w krużgankach Sanktuarium Królowej Rodzin w Wambierzycach. Rozpoznanie problematyki konserwatorskiej malowideł ściennych wambierzyckiej Kalwarii

Identification, conservation and restoration of a wall painting in the cloisters of the Sanctuary of Our Lady Queen of the Families in Wambierzyce. The identification of the issues related to the conservation of the wall paintings in Wambierzyce Calvary

GRZEGORZ BAJOREK

Konserwacja strukturalna i stabilizacja obrazu tablicowego z przedstawieniem Koła Różańcowego z klasztoru oo. Dominikanów w Krakowie

The Structural and Stabilisation Restoration of the Panel Painting with the Representation of the Rosary Club from the St. Dominic Monastery in Cracow

PIOTR JAREK

Problematyka historycznych przekształceń w skrzyniach typu *cassone* na przykładzie XVI-wiecznej skrzyni z Włoch

Issues related to the historical restructuring in the *cassone* type cases with regard to a 16th century case from Italy

OSKAR HANUSEK

Konserwacja sztuki współczesnej w kontekście zapisków artysty na przykładzie problemu pracy Marii Pinińskiej-Bereś pt. *Łąka twego ciała*

Modern art conservation in the context of the artist's notes seen through the thesis by Maria Pinińska-Bereś entitled "*The meadow of your body*"

JOANNA ZWINCZAK

Zagadnienia strukturalne dotyczące flamandzkich podobrazii drewnianych na podstawie konserwacji obrazu Adriaena de Gryefa *Polowanie na ptaki*

Structural Issues Related to Flemish Wooden Supports Worked out on the Basis of the Conservation of the Painting by Adriaen de Gryef *Birds Hunting*

GRZEGORZ HAJDUK

Konserwacja reliktu malowidła sztalugowego na płótnie – kompozycja trójpolowa: *Matka Boska z Dzieciątkiem – Hodegetria, Ukrzyżowanie, Św. Mikołaj* ze zbiorów Katolickiego Uniwersytetu Lubelskiego

Conservation of the Relic of the Easel Painting on Canvas – Three Area Composition: *Madonna and Child – Hodegetria, Crucifixion, St. Nicholas* from the Collection of the Lublin Catholic University

KATARZYNA ŚWIERAD

Problem konserwacji bawełnianego podobrazia dwustronnego malowidła chorągwi z przedstawieniami św. Zofii z córkami i św. Rozalii

The issue of the conservation of the cotton support of the painting of a banner depicting St. Sophie with her daughters and St. Rosalie

MARIA KISIEL

Rozwarstwianie dwóch malowideł: XVII-wiecznego z przedstawieniem św. Rozalii i późnogotyckiego – *Św. Piotr i Św. Mikołaj* z awersu prawego skrzydła tryptyku z Łącka, pretekstem do badań nad właściwościami kitu wyrównawczego

Delamination of two paintings: the 17th century painting depicting St. Rosalie and the late Gothic painting – *St. Peter and St. Nicholas* – from the face of the left wing of the triptych of Łącko, as a pretext to examining the properties of leveling putty

BARTŁOMIEJ KURZEJA

Rozwarstwienie dwóch malowideł sztalugowych: XVII-wiecznego z przedstawieniem św. Apolonii od późnogotyckiego – *Św. Paweł i Św. Stanisław* z awersu lewego skrzydła tryptyku z Łącka

The Delamination of Two Easel Paintings: the 17th century one with the Representation of St. Apollonia from the Late Gothic one – *St. Paul and St. Stanislaus* from the Averse of the Left Wing of the Triptych of Łącko

IZABELA GÓRKA-ZYGIER

Opracowanie technik i technologii rekonstrukcji kości w sztucznym materiale na przykładzie konserwacji XIX-wiecznej szkatuły z wizerunkami świętych ze zbiorów Muzeum Collegium Maius UJ w Krakowie

Development of Techniques and Technologies of Bone Reconstruction in an Artificial Material on the Example of Conservation of the 19th century Casket with the Images of Saints from the Collection of the Collegium Maius Museum of the Jagiellonian University of Cracow

OLGA OLSZYŃSKA

Problematyka konserwatorska kompilacji dwóch materiałów, kamienia i drewna złożonego, na przykładzie figury tronującej Matki Boskiej z Dzieciątkiem, pochodzącej z XVI-wiecznego nagrobka św. Jacka, z kościoła oo. Dominikanów w Krakowie

The conservation issues concerning the compilation of two materials: stone and gilt wood, based on the example of the enthroned figure of Mary with Baby Jesus, from the 16th century tombstones of St. Jacek from the Dominican Friars Church in Kraków

SANDRA SAMOLIK

Problematyka konserwatorska usuwania graffiti z podłoża mineralnego

Conservation issues concerning the removal of graffiti from the mineral base

MAGDALENA SZYSZLAK

Konserwacja wazy Ignacego Ceyzika z 1818 roku ze zbiorów Muzeum Uniwersytetu Jagiellońskiego. Określenie historii obiektu wraz z próbą rozpoznania nietypowej technologii

The restoration of the vase by Ignacy Ceyzik dated 1818 from the collections of the Museum of Jagiellonian University. Determining the history of the item along with an attempt to identify an untypical technology

BARTŁOMIEJ BOCHENEK

Zagadnienia związane z zastosowaniem żywicy epoksydowej do konserwacji drewna na przykładzie kompozycji rzeźbiarskich z ołtarzy bocznych kościoła pw. św. Mateusza w Boguchwałowie

The Issues Related to the Application of Epoxy Resin to the Restoration of Wood on the Example of Sculptural Compositions from the Lateral Altars of the St. Matthew Church in Boguchwałów

PAULINA WIRKIJOWSKA

Gotycka rzeźba drewniana, polichromowana *Św. Sebastian* z Mycielina; konserwacja, rekonstrukcja i próby zastosowania nanotechnologii do usuwania wosku z powierzchni zabytkowych

Gothic wooden sculpture, polychrome *St. Sebastian* from Mycielin; conservation, reconstruction and an attempt at the application of nanotechnologies for the removal of wax from the antique surface

WAWRZYNIEC WOŹNIAK

Chrystus Ukrzyżowany – rzeźba drewniana, polichromowana z klasztoru oo. Dominikanów w Krakowie – konserwacja i rozpoznanie konserwatorskie w kontekście analizy porównawczej i stanu badań analogicznych figur animowanych

Christ Crucified – wooden polychrome sculpture from the Dominical Friars Convent in Kraków – conservation and conservation, identification in the context of the comparative analysis and the state of research concerning analogical anonymous figures

JOANNA KUNERT

Encyklopedia realizacji filmów typu non-camera przyczynkiem do poznania filmowego warsztatu Juliana Antonisza. Badania technik i technologii graficznych artysty oraz konserwacja pomysłownika

The Encyclopaedia of Films of the Non-Camera Type as a Contribution to the Familiarisation with the Film Technique of Julian Antonisz. The Research on the Graphic Techniques and Technologies of the Artist and the Conservation of his Book of Ideas

DARIA PILCH

Negatywy i przeźrocza stereoskopowe ze zbioru Muzeum Historycznego Miasta Krakowa. Inwentaryzacja, ocena stanu zachowania oraz propozycje konserwatorskie

Photographic negatives and stereoscopic slides from the collection of the Historical Museum of the City of Kraków. Inventory making, evaluation of the state of preservation and suggestions concerning conservation

W publikacji *Prace Magisterskie 2012/2013*
Tom I, ukazały się streszczenia następujących
prac magisterskich:

Odślonięta spod nawarstwień powierzchnia drewna uszkodzona przez drewnojady oraz zachowane fragmenty wcześniejszych zapraw i polichromii. Fot. A. Szczepanik

Wooden surface uncovered under several overpaints, damaged by superworms, and preserved fragments of earlier grounds and polychromes. Photo. A. Szczepanik



OLGA BORCZ

Konserwacja i opracowanie nowej ekspozycji późnogotyckich malowideł ściennych o tematyce pasyjnej z klasztoru oo. Bernardynów w Przeworsku na przykładzie sceny *Upadek pod krzyżem* oraz próba ich atrybucji w świetle hipotezy o autorstwie Franciszka z Sieradza

Conservation and Preparation of a New Exposition of Passion Murals in the Benedictine Monastery in Przeworsk as Illustrated by the Scene *Falling under the Cross* and an Attempt to Attribute the Authorship in the Light of the Hypothesis Pointing to Franciszek of Sieradz.

MACIEJ FRICZE

Malowidło ścienne z przedstawieniem Modlitwy Chrystusa w Ogroju z krużganków klasztoru oo. Dominikanów w Krakowie. Próba rekonstrukcji pierwotnej formy gotyckiego malowidła i jej ekspozycja *in situ*, z wykorzystaniem współczesnych technologii, w kontekście rozważań nad funkcją i odbiorem malowidła ściennego

Mural Depicting *Christ Praying in the Garden* from the Cloister in the Dominican Monastery in Kraków. An Attempt to Reconstruct the Original Gothic form of the Mural and its *in situ* Presentation with Application of Modern Technology in the Context of Deliberations on the Function and Reception of the Mural.

JULIA WÓJCIK

Odsłonięcie, konserwacja i restauracja malowidła ściennego – fryzu podstropowego z końca XVI wieku na ścianie południowej sali reprezentacyjnej pałacu w Piotrowicach Nyskich

Uncovering, Conservation Treatment and Restoration of a Mural – Frieze Beneath the Ceiling, Dated to the End of the 16th century, on the Southern Wall of the Representative Room in the Manor House in Piotrowice Nyskie.

KATARZYNA KOWALCZYK

Zastosowanie metod przenoszenia i rozdzielania do aranżacji malowideł ściennych na przykładzie dekoracji z zamku w Karpnikach

Decorations in Karpniki Castle as Example of Transfer and Separation Method Application for Purpose Murals Arrangement.

MARTYNA MAREK

Obraz tablicowy *Sacra Conversazione* z początku XVI wieku ze zbiorów Muzeum Diecezjalnego w Przemyślu. Próba potwierdzenia przynależności wielokrotnie przemalowanego obrazu – przegląd gotyckich grawerunków oraz polemika nad zasadnością usuwania późniejszych przemalowań

Panel Painting *Sacra Conversazione* dated to the Beginning of the 16th century, from the Collection of the Diocesan Museum in Przemyśl. An Attempt to Attribute the Numerously Overpainted Work – an Overview of Gothic Engravings and a Polemics with the Reasonability of Removal of Subsequent Overpaintings.

AGNIESZKA OPALIŃSKA

Korelacje między obiektami papierowymi a ich podłożem na przykładzie jednej z tablic kalendarza sztychowego z klasztoru sióstr Benedyktynek w Staniątkach

Correlation between Paper Artefacts and Their Supports as Exemplified by a Panel of the Etching Calendar from the Benedictine Convent in Staniątki.

MAŁGORZATA PTASIŃSKA

Konserwacja obrazu olejnego na płótnie *Święty Antoni Padewski z Dzieciątkiem*, pochodzącego z kościoła pw. św. Anny w Kijanach. Problematyka ekstrakcji z warstw technologicznych przemalowania wykonanego przy użyciu barwnika indantrenowego

Conservation of an Oil Painting on Canvas *St. Anthony of Padoua and the Baby Jesus* from St. Anna's Church in Kijany. The Issue of Extracting from Technical Layers of Overpaint with Indanthrene Dye.

MAGDALENA PUZON

Rozwarstwienie dwóch malowideł z przedstawieniem św. Sebastiana na obrazie pochodzącym z kościoła pw. św. Wojciecha w Krośnie, obecnie w zbiorach Muzeum Archidiecezjalnego w Przemyślu

Separation of Two Pictures Presenting St. Sebastian on the Painting from St. Wojciech's Church in Krosno, Currently in the Collection of Archdiocesan Museum in Przemyśl.

MAŁGORZATA ZELEK

Zastosowanie metody chemicznej do rozwarstwienia dwóch współczesnych malowideł olejnych na płótnie w oparciu o wcześniejsze badania i próby

Chemical Method Application to Separate Two Contemporary Oil Paintings on Canvas, Based on Prior Research and Tests.

IZABELA MICHALIK

Problematyka zmian optycznych w obrazach olejnych malowanych na tekturze, ze szczególnym uwzględnieniem warstwy werniksu, na przykładzie obrazów Olgi Boznańskiej w zbiorach Muzeum UJ. Dokumentacja prac badawczych oraz konserwatorskich i restauratorskich przy obrazie *Portret Franciszka Ksawerego Pusłowskiego w stroju oficera*

Optical Changes in Oil Paintings on Cardboard, with Particular Emphasis on the Layer of Varnish as Exemplified by the Works by Olga Boznańska from the Collection of the Jagiellonian University Museum. Documentation of Research, Conservation and Restoration Works Concerning the Painting *Portrait of Franciszek Ksawery Pusłowski Wearing an Officer's Uniform*.

EWELINA KRAWCZYK

Gipsowe modele anatomiczne w programie nauczania rysunku i malarstwa w Akademii Sztuk Pięknych w Krakowie oraz ich problematyka konserwatorska

Gypsum Anatomic Models in the Drawing and Painting Teaching Syllabus of the Academy of Fine Arts in Krakow and the Related Conservation Issues.

AGNIESZKA OGÓREK

Analiza techniki i technologii wykonania oraz konserwacja terakotowych etruskich głów wotywnych z III-I w. p.n.e.

Analysis of the Technique and Technology of Making and Conserving Terracotta Etruscan Votive Heads Dated to 3rd–1st century BC. 74

TOMASZ MORAWIEC

Adaptacja elementów wyposażenia kościoła na przykładzie barokowego feretronu z gotyckim przedstawieniem *Madonny z Dzieciątkiem* z klasztoru ss. Benedyktynek w Staniątkach

Adaptation of Church's Interior Elements Exemplified by a Baroque Feretory with a Gothic Depiction of the *Madonna with Child* from the Benedictine Convent in Staniątki.

JUSTYNA SMOGORZEWSKA

Historia obiektu w kontekście działań konserwatorskich na przykładzie konserwacji rzeźby drewnianej polichromowanej *Święta Anna Samotrzeć* z kościoła pw. św. Mikołaja w Witanowicach

History of Artifact in the Context of Conservation Works as Exemplified by the Conservation Treatment of a Wooden Polychrome Sculpture *The Virgin, the Child and St. Anne* from St. Nicolas Parish church in Witanowice.

AGATA SZCZEPANIK

Przywrócenie treści przedstawienia na przykładzie konserwacji XV-wiecznej rzeźby drewnianej, polichromowanej *Tronująca Madonna z Dzieciątkiem* z kościoła pw. św. Jakuba Starszego w Rzykach

Restoration of the Content of Presentation as Exemplified by the Conservation Treatment of a Wooden Polychrome Sculpture *Enthroned Madonna with Child* from St. Jacob the Older church in Rzyki.

